Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Леніньскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Леніньскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

КОШТ НУМАРУ 5 кап.

[illegible]

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 126 (2314) Субота, 2-га чэрвеня 1928 г.

МОЦНЫ ЎДАР ПА ПРАТЭКЦЫЯНІЗМУ.

[illegible]

Мукдэнцы выходзяць з Пекіну.

ПЕРАМОВЫ АСОБНЫХ МУКДЭНСКІХ ГЕНЭРАЛАЎ АБ ПЕРАХОДЗЕ НА БОК ПАЎДНЁЎЦАЎ.

ЕН-СІ-ШАН У 10 ВЯРСТОХ АД ПЕКІНУ.

[illegible]

ШТАБ ЧЖАН-ЦЗО-ЛІНА ЗА АДСТУПЛЕНЬНЕ.

ТОКІЁ, 31-У. Водлуг паведамленьняў агенцтва Сімбун-Рэнго, вайсковыя колы Японіі лічаць, што Пекін будзе заняты паўднёўцамі ў бліжэйшыя дні. Галоўны стратэгічны пункт на подступах да Пекіну з поўдню—Баоцін—заняты паўднёўцамі.

Агенцтва паведамляе, што Чжан-Цзо-Лін на апошняй вайсковай нарадзе дамагаўся далейшага адпору ў той час, як Ян-Ю-Цін, Чжан-Сюэ-Лян і Сун-Чуан-Фан выказаліся ў бок адступленьня. У выніку было пастаноўлена адступіць да Лю-Лі-Хо—у 30 мілях ад Пекіну станцыя на рэчцы тае-ж назвы.

Рэвалюцыйнае падпольле Кантону.

ШАНХАЙ, 31-5. Водлуг паведамленьняў кантонскіх кітайскіх газэт, кантонская ўлада ўзмацніла рэпрэсіі проці каму- [illegible]

КАРНАЯ ЭКСПЭДЫЦЫЯ ПРОЦІ КАМУНІСТАЎ.

[illegible] ўсходнюю часткі правінцыі Цьзянсі паслана некалькі дывізій войск «для аховы проці камуністаў, якія заўладалі шэрагам асобных вёсак».

Мілітарызацыя школ.

ШАНХАЙ, 31-У. Нанкінскі ўрад пастанавіў увесьці ва ўсіх урадавых школах, пачынаючы з восені г. г., двухгадовы курс вайсковага навучаньня, а ў працягу летніх вакацый правесьці 3-хтыднёвы агляд вайсковае падрыхтоўкі вучняў.

У АПОШНІ ЧАС.

(Атрымана ў 1-й гадз. ночы).

ПАСТАНОВА ПРЭЗЫДЫЮМУ ЦКК УсеКП(б) НАКОНТ СМАЛЕНСКАЕ АРГАНІЗАЦЫІ.

[illegible]

НЯМЕЦКАЯ ПРЭСА ЗБАЎЛЯЕ ТОН.

АЦЭНКА ШАХЦІНСКАГА ПРАЦЭСУ Ў НЯМЕЧЧЫНЕ.

БЭРЛІН, 30-5. Амаль усе нямецкія газэты адгукнуліся на заяву «современника» у «Известиях» аб тэндэнцыёзным асьвятленьні шахцінскага працэсу ў нямецкім друку і аб тым, што на лаўцы падсудных на шахцінскім працэсе сядзяць не нямецкая прамысловасьць і не нямецкія прамысловыя фірмы, як гэткія, а толькі асобныя нямецкія падданыя.

Блізкая да Штрэзэмана газэта „Тэгліхэ Рундшаў“ тым ня менш застаецца, як і раней, нездаволенаю і піша: «Шляхі бальшавіцкіх кіраўнікоў, якія клічуць да сябе на працу нямецкіх прадпрыёмцаў для таго, каб пасьля гэтага высунуць ім абвінавачаньне, бязглуздасьць якога відавочна, застаюцца нявыразнымі, не зважаючы на заявы «современника». Што такім шляхам нельга дапамагаць савецка-нямецкім дачыненьням. Масква мела магчымасьць уявіць сабе да таго часу, пакуль там не распачалася справа проці служачых нямецкіх прамысловых фірмаў».

Правы орган «Таг» піша,—што „нямецкая грамадзкая думка, якая зусім ня думае аб пераходзе ў лягер ворагаў СССР, будзе толькі вітаць зьмену ў настроі савецкае судовае ўлады».

Маскоўскі карэспандэнт „Дэйчэ Альгемэйнэ Цэйтунг“ паведамляе, што пасьля таго, як яму ўдалося выпадкова азнаёміцца са зьместам 6 сакрэтных старонак акту абвінавачаньня, у яго стварылася ўражаньне, што ранейшыя ўласьнікі капальняў, як відаць, не зьяўляліся самі крыніцаю фінансаваньня шкодніцкае арганізацыі, а выступалі ў якасьці пасрэднікаў польскіх і французскіх вайсковых установ, перадаючы шкодніцкай арганізацыі дзяржаўныя грошы гэтых краёў. Гэта, на думку карэспандэнта, даказваецца шматлікімі і дакладнымі паказаньнямі сьведак, а таксама размерамі дапамог, якія зьяўляюцца вельмі значнымі для прыватных асоб.

Нямецкая прэса аб тав. Чычэрыне.

БЭРЛІН, 31-5. Маскоўскі карэспандэнт «Дэйчэ Альгемэйнэ Цэйтунг» піша адносна 10 угодак Чычэрына на пасадзе Народнага Камісара па Замежных Справах, што правільны інстынкт, пачуцьцё такту і прасякнутая гумарам манера гутаркі тав. Чычэрына, бясспрэчна, вельмі дапамаглі дыплёматычным зносінам Савецкага Саюзу з буржуазнымі краямі, ня гледзячы на значныя дзелавыя цяжкасьці.

Водлуг слоў карэспандэнта, прыяцельскія адносіны між СССР і Нямеччынай таксама ў значнай ступені зьяўляюцца вынікам уменьня Чычэрына разьбірацца ў палітычных абставінах.

„Італія“ не адшукана.

ОСЛО, 1-УІ. Як паведамляе нарвэскае тэлеграфнае агенцтва, а палове першае ноччу на 1-га чэрвеня ніякіх паведамленьняў з Кінгзбэю аб «Італіі» ня было. На поўначы вялікія буры.

Італа-турэцкі ўгавор.

КАНСТАНТЫНОПАЛЬ, 31-У. Вячэрняя француская прэса паведамляе, што між Турцыяй і Італіяй утворан угавор, які абавязвае абедзьве дзяржавы не ўваходзіць у палітычныя групоўкі варожага намеру ў адносінах да кожнае з угаворных дзяржаў.

ВІЛЬНЯ—СТАЛІЦА ЛІТВЫ.

[illegible]

...сьцяну, у пытаньні аб Віленшчыне.

Напр., ковенская камісія па пытаньнях аб забесьпячэньні міру і адшкадаваньнях за напад ген. Жэлігоўскага і варшаўская аб чыгуначных, паштовых і тэлеграфных зносінах ня прышлі ні да якіх рэзультатаў.

Прадстаўнік польскай дэлегацыі п. Шумляноўскі ў сваім інтэрв'ю з прадстаўніком польскага тэлеграфнага агенцтва выказаўся аб выніках літоўска-польскіх перагавораў так:

«Падобна да ўсіх нашых перагавораў з Літвою, перагаворы на данай (варшаўскай, Рэд.) сэсіі зьявіліся надзвычайна цяжкімі, з прычыны тэй пазіцыі, якую займае ўрад у адносінах да Вільні. Хоць камісія і разглядала выключна эканамічнага характару і пытаньні зносін, нажаль не ўдалося дабіцца сапраўдных вынікаў, бо літоўская дэлегацыя высоўвала аргумэнты палітычнага характару.

Літоўцы адмовіліся абгаварваць пытаньне аб устанаўленьні простых зносін паміж Польшчаю і Літвою і запрапанавалі ўстанавіць зносіны праз Усходнюю Прусію ці Латвію. Пры гэтым літоўцы заявілі, што літоўскі ўрад баіцца, каб згода яго на ўста-

[illegible] карэспандэнтам ТАСС зазначыў што ён нічога падобнага не сказаў, а выказаў толькі думку аб магчымасьці перагляду гэтых адносін. Гэта—зусім што іншае.

Зразумела, што Літва ніколі не адмовіцца вясьці з Польшчай перагаворы аб звароце Літве захопленых Польшчай тэрыторый. Можна нават прыпусьціць, што Літва пры вельмі цяжкіх для яе абставінах магла-б пайсьці нават на саюз з Польшчай.

Але ў даны момант—у чым мы згаджаемся з Вальдэмарасам—гэта пытаньне для Літвы нерэальнае.

І цяпер, калі прэзыдэнт Літвы абвясьціў новую літоўскую канстытуцыю з вядомым нам § 5, уся польская прэса, ня выключаючы і пэпэсаўскага «Роботніка», падняла страшэнны вый і накінулася на Літву з пагрозамі, а да свайго ўраду зьвярнулася з заклікамі востра рэагаваць на памянёны акт.

Пры такіх умовах—можна ў гэтым быць цьвёрда перакананым—да ніякіх саюзаў з Польшчай у Літвы ня дойдзе. Вільня—гэтаму перашкодай, а Літва ад Вільні, якую яна абвясьціла сваёй сталіцаў, не адмовіцца.

Замежны.

Працэс ЦК італьянскае кампартыі.

РЫМ, 31-У. Працэс ранейшых сяброў ЦК італьянскае камуністычнае партыі праходзіць вельмі ціха. Газэты не зьмясьцілі нават паведамленьня аб тым, што працэс распачаўся. Публікі на пасяджэньнях суду зусім няма. З ліку замежных журналістаў на працэсе ня прысутнічае ніводзін. Адбываецца допыт галоўных абвінавачаных.

Абарона патрабавала зрабіць псыхіятрычную экспэртызу над падсудным Адзарыё. Знаходзячыся ў Панаме, Адзарыё прасіў італьянскага консула паслаць яго ў Італію, каб стаць перад судом разам з таварышамі. Па дарозе ў Італію на параходзе ў Адзарыё заўважаны адзнакі псыхічнага захварэньня.

У ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ.

СУД НАД ГРАМАДАЎЦАМІ Ў ВЯЛЕЙЦЫ.

Ад 11-га да 14-га мая г.г. адбываўся ў Вялейцы суд над «Грамадаўцамі», (у ліку 21 чалавека) якія абвінавачваліся па 102 арт. Кр. К. Абвінавачаныя наступныя: Ал. Рыжы, Пётра і Сьцяпан Рэўцы, В. Кіслы, К. Моркі, П. Шаўлевіч, Сьліж, Шаўлюк, Г. Родзевіч, Сяргей і Якуб Канапелька, Г. Бублічэнка, Н. Шаўлюк, Б. Морзак, М. Шакуль, Трос, Каранік, Казаковіч і інш.

Абвінавачваў прак. Засноўскі, баранілі адв. Андрэяў і Альпер. Суд засудзіў трох на 3 гады катаргі, сямярых—на 3 гады катаргі і аднаго на 1 год катаргі, а рэшту на 1 з пал. гадоў крэпасьці. Абвінавачаныя ўжо прасядзелі больш як па году.

АДКРЫТЫ ЛІСТ.

БЕЛАРУСКІ ПАСОЛЬСКІ КЛЮБ «ЗМАГАНЬНЕ ЗА ІНТАРЭСЫ СЯЛЯН І РАБОТНІКАЎ» *выпрацаваў да выбаршчыкаў і ўсяго беларускага працоўнага народу адозву, у якой, між іншым, кажа:*

„22-га мая акруговы суд у Вільні ўхваліў прысуд ранейшым паслом «Беларускае Сялянска-Работніцкае Грамады»—Б. Тарашкевічу, С. Рак-Міхайлоўскаму, П. Валошыну і П. Матле, засудзіўшы іх па 12 гадоў катаргі кожнага, а разам з імі таксама на шмат гадоў 32-х найбольш выдатных прадстаўнікоў б. Грамады. Гэтым самым засуджана ўся дзейнасьць ранейшае Грамады, якая лічыла ў сваіх шэрагах 100.000 (сто тысяч) найбольш актыўных грамадзян вёскі і гораду з самых розных кутоў Заходняе Беларусі.

Беларускі Пасольскі Клюб «Змаганьне за інтарэсы сялян і работнікаў» ведае, што Грамада не магла быць створана такою вялікаю, каб ня было адпаведных абставін у жыцьці беларускага селяніна і работніка, якія падказвалі ім шлях такое масавае, легальнае арганізацыі для палепшаньня гэтых умоў. Грамада тады зьяўлялася вонкавым праяўленьнем думак і настрояў усяго працоўнага жыхарства Заходняе Беларусі“.

Ліст заклікае сялян і работнікаў ня падаць духам і не паддавацца суму і адчаю, *а гуртавацца вакол клюбу „Змаганьне“.*

АКРУГОВАЯ ЎПРАВА Т-ВА БЕЛ. ШКОЛЫ Ў ГЛЫБОКІМ.

6-га мая 1928 г. адбыўся агульны сход сяброў Таварыства Беларускае школы, для перавыбараў акруговае ўправы. Прысутных было больш, чымся 40 асоб, прычым з правам рашаючага голасу 22 асобы, якія мелі пры сабе сяброўскія білеты. Пасьля справаздачы аб працы акруговае ўправы, зробленай гр-нам Аніськовічам Янкай, былі распачаты выбары акруговае ўправы, у склад якое ўвайшлі: Аніськовіч Янка—старшыня, Багдановіч Мікалай—віцэ старшыня, Сяргей Майсяёнак—скарбнік, яго намесьнік—Фэлікс Квач; сэкратаром абраны—Фэлікс Яркавец, намесьнікам—Цяліца Сяргей.

Даклад аб працы таварыства зрабіў прадстаўнік галоўнае ўправы Рыгор Шырма, які ў сваёй прамове высьветліў мэты і заданьні Т-ва як у справе школьніцтва, так і ў справе пазашкольнае асьветы, асабліва для вясковае моладзі.

ПРАЦА ГУРТКОЎ Т-ВА БЕЛАРУСКАЕ ШКОЛЫ.

16-га красавіка на вёсцы Пяшчанікі, Беластоцкага павету адбыўся спэктакль-вечарына. Пастаўлена п'еса Я. Купалы «Паўлінка». Артысты добра гралі і публіка была вельмі здаволена. Не зважаючы на тое, што ішоў дождж, гледачоў было шмат.

Прыбытак у суме 70 злотых пайшоў на мэты культурна-асьветныя.

У нядзелю 22-га красавіка ў м-ку Казлоўшчына, Слонімскага павету гуртком Таварыства Беларускае Школы быў наладжан спэктакль-вечарына. Ставілі «Заручыны Паўлінкі»—Аляхновіча і «Лекары і лекі»—Гаротнага. Наогул спэктакль прайшоў жвава. Асабліва мастацкі была ўпрыгожана заля. Прыбытак скарыстаны на карысьць пагарэльцаў вёскі Ськіпоравічы, Казлавецкае воласьці.

Цырынскім гуртком Т-ва Беларускае Школы Навагрудзкага павету былі наладжаны наступныя спэктаклі:

1) На вёсцы Малюшыцах 8-І—28 г.—«Страхі Жыцьця» і „Модны Шляхцюк“.

2) 19-І—28 г. у м-ку Шырыне—«Антось Лата» і «Стараста».

3) 3-ІІ—28 г. на вёсцы Падгайна—«Заручыны Паўлінкі» і „Чорт і баба“.

4) 16-ІУ—28 г. на вёсцы Падгайна“—„Паўлінка“ і „Боты“.

5) 22-ІУ—28 г. на вёсцы Катаўшчына—«Птушка Шчасьця“ і „Боты“.

18-га сакавіка 1928 г. на вёсцы Баравікі г-ком Таварыства Бел. Школы быў наладжаны спэктакль. На сцэне адыгрывалі п'есы: „Страхі жыцьця“ і „Боты“. Артысты выканалі свае ролі добра, ня гледзячы на тое, што першы раз былі на сцэне. Тымжа гуртком на вёсцы Падмошы 22-га красавіка 1928 г. быў наладжаны другі спэктакль. Адыграны былі п'есы «Зьбянтэжаны Саўка» і «Боты».

Артысты выканалі свае ролі добра і гледачы былі здаволены іх гульнёй.

Бэла-Куну пагражае гвалтоўны вываз у Вэнгрыю.

ЗЭЙПЭЛЬ АДМОВІЎСЯ ДАЦЬ АЎДЫЕНЦЫЮ ПРАДСТАЎНІКОМ К-ТУ БАРБЮСА.

ВЕНА, 31-5. Орган аўстрыйскае камуністычнае партыі венская „Ротэ Фанэ“ пацьвярджае паведамленьне, што ў належачым вэнгерскаму ўраду «палацы гвардыі» ў Вене знаходзіцца ў сучасны момант звыш 20 вэнгерскіх шпікоў, якія прыехалі ў Вену зараз-жа пасьля арышту Бэла Куна, у сувязі з плянам наведаць арыштаванага і вывезьці яго ў Вэнгрыю.

Далей газэта паведамляе, што ў Вене ўжо ў працягу некалькіх гадоў існуе сталае «аддзяленьне» вэнгерскае паліцыі, якое хаваецца ў прыватнай кватэры. На чале гэтага аддзяленьня стаіць адзін з чыноўнікаў вэнгерскае дыплёматычнае місіі ў Вене.

Прадстаўнікі «камітэту Барбюса» адвакат Віляр і архітэктар Гурдэн, якія прыбылі з Францыі ў Вену для перамоў наконт справы Бэла-Куна, зьвярнуліся да канцлера Зэйпеля з просьбаю спаткацца з ім. Сэкратарыят канцлера адказаў ім, што яны могуць быць прыняты толькі ў тым выпадку, калі аб гэтым будзе прасіць француская дыплёматычная місія. Атрымаўшы такі адказ, Віляр і Гурдэн парашылі адмовіцца ад асабістага спатканьня з Зэйпелем.

ПРАЦЭС ШАХЦІНСКІХ КОНТР-РЭВАЛЮЦЫЯНЭРАЎ.

Допыт падсуднага Антонава.

Нагляд, які не наглядаў.

МАСКВА. У канцы ранішняга пасяджэньня шахцінскага працэсу 31-га мая вядзецца допыт сьведкі Геладжа. Ён—начальнік Шахцінскае горнае акругі з 1-га кастрычніка 1927 г. Датуль працаваў у Белай Калітве начальнікам Данскае горнае акругі.

Тав. Крыленка пытае, як сьведка можа ахарактарызаваць становішча горнага нагляду ў тым раёне, дзе Антонаў ажыцьцяўляў свае функцыі.

— Становішча горнага нагляду было кепскае,—адказвае сьведка: капальні наведваліся рэдка, не зьвярталася ніякае ўвагі на буйныя вытворчыя дэфэкты.

Водлуг хадайніцтва дзяржаўнага абвініцеля, суд пераходзіць да абсьледаваньня сутнасьці працы Антонава ў адносінах дзяржаўнае прамысловасьці. На цэлы шэраг простых запытаньняў дзяржаўнага абвініцеля падсудны дае вельмі ўхільлівыя адказы.

— Ці вам вядомы факт затапленьня капальні Нова-Азоўскае кампаніі?—пытае т. Крыленка.

— Быў вядомы,—адказвае Антонаў; я даведаўся аб затапленьні толькі тады, калі яна была затоплена.

— Вы лічылі распрацоўку капальні нерацыянальнай і таму ня ўжывалі ніякіх захадаў?

— Але.

— Вы ведалі аб утойваньні Бесьсяргееўкі,—аб тым, што існуе Бясьсяргееўка?

— Я чуў, але ў якім становішчы...

— Ведалі вы, ці не?—задае паўторна пытаньне т. Крыленка.

Падсудны нічога не адказвае.

На запытаньне т. Крыленка, ці ведаў абвінавачаны аб існаваньні Бесьсяргееўскае праходкі, падсудны адказвае, што чуў, але вельмі мала чуў.

Далей тав. Крыленка спрабуе выявіць, ці быў вядомы Антонаву характар залежаў у Бесьсяргееўцы. Абвінавачаны ад простага адказу ўхіляецца і гаворыць, што ён ведаў „наогул адносна характару ўсходняе часткі».

Судовае сьледзтва потым падрабязна спыняецца на тым, як часта Антонаў наведваў капальні дзяржаўных прадпрыёмстваў. Шэраг абвінавачаных заявае, што за час іх працы яны ні разу ня бачылі Антонава на прадпрыёмствах. Роўналежна з гэтым у справе ёсьць весткі, што Антонаў вельмі часта наведваў Кар'еру (капальню, якая знаходзілася ў арэндзе ў прыватніка Мансурава.

Прыкрываліся вінаватыя ў няшчасных здарэньнях.

Тав. Крыленка просіць суд агаласіць акт агляду кніг няшчасных выпадкаў з рэзалюцыямі Антонава. Акт датычыцца рэзалюцый Антонава па расьсьледаваньні 20 няшчасных здарэньняў. З усіх пералічаных абсьледаваньняў у 18-ці выпадках рэзалюцыі Антонава маюць стэрэотыпную формулу: „Няшчасны выпадак здарыўся па віне самога рабочага“. Антонаў заяўляе, што фармулёўкі, дадзеныя ў акце, недакладныя.

Згодна хадайніцтва абвінавачаньня, суд агалашае статыстычную спраўку кіраўніцтва капальняў аб колькасьці няшчасных выпадкаў, якія здарыліся за час з з 1-га верасьня 1925 г. да мая 1927 г. Спраўка датычыцца няшчасных здарэньняў на капальні імя Вароўскага. У працягу паўтара году на гэтай капальні было 671 няшчасных выпадкаў.

— Ці былі вы хоць раз на капальні Вароўскага,—пытае т. Крыленка ў абвінавачанага,—там-жа здаралася столькі няшчасных выпадкаў у перыяд з 1925 году да 1927 г.?

— На капальні Вароўскага— адказвае Антонаў,—ня было ніводнага няшчаснага выпадку. Калі-б былі, я-б тады наведаў.

— Бязьдзейнасьць вашая цяпер у наяўнасьці?

— Я гэтага ня бачу.

— Ну тады, скажам,— патураньне ў наяўнасьці?—гаворыць далей тав. Крыленка.

— Мімавольнае можа і было,—адказвае Антонаў.

— Мімавольнае,—гаворыць тав. Крыленка,—тое самае, за якое Калганаў плаціў вам грошы?

— Мне Калганаў грошай не плаціў. Гэта хлусьня.

Далей абвінавачаньню ўдаецца выявіць перад судом, што падсудны Антонаў у якасьці загадчыка курсамі павышэньня кваліфікацыі тэхнічных працаўнікоў перашкаджаў высуваньню на адказныя пасады загадчыкаў капальнямі вылучэнцаў, асабліва камуністаў, якія скончылі Курсы. Апрача таго ўстанаўляецца, што Антонаў ня раз выказваў сваё нездаволеньне савецкай уладай.

Абвешчан перапынак да вячэрняга пасяджэньня.

„Прафсаюзная“ праца Антонава.

МАСКВА. Вячэрняе пасяджэньне 31-га мая прысьвечана допыту Антонава.

Грамадзкі абвініцель, старшыня Ўсесаюзнага Міжсэкцыйнага бюро інжынэраў і тэхнікаў (ВМБІТ) т. Шэйн ставіць падсуднаму Антонаву шмат запытаньняў. Яго цікавіць характар працы інжынэрна-тэхнічнае сэкцыі ў Шахцінскім раёне. Тав. Шэйн ставіць пытаньне канкрэтна: „Ці асьвятляліся на вытворчых нарадах дэфэкты працы ў капальнях?“

— Не, не асьвятляліся. Гэтыя пытаньні сэкцыя мэркавала разглядзець увосень, бо ўлетку звычайна ў дзейнасьці сэкцыі наступае перапынак.

У агульным да самага арышту Антонава, а арыштаваны ён быў летам, найбольш значныя вытворчыя пытаньні на вытворчых нарадах сэкцыяй таксама ня былі высунуты. Антонаў заявае, што інжынэрна-тэхнічная сэкцыя ўсё-ж такі зрабіла ўсё магчымае, каб ажывіць сваю працу. Між іншым для гэтае мэты яна наладзіла «вытворчыя вечары», на якіх чыталіся папулярныя даклады аб вытворчасьці, побач праводзілася дэманстрацыя дыяпазытываў і г. д. У той-жа час сэкцыя даволі спакойна глядзела на ўсе агіднасьці, якія рабіліся ў капальнях. Між іншым, яна ня ўжывала ніякіх захадаў па барацьбе з няшчаснымі здарэньнямі.

Антонаў турбуецца аб „карысьці“ для дзяржавы.

Далейшы допыт падсуднага Антонава, які ілюструецца шэрагам агалашаемых паказаньняў сьведак, характарызуе ўсе абставіны працы на канцэсійных мансураўскіх кар'ерах. У часе падрыўное працы на кар'ерах камені падалі на сялянскія двары. Спэцыяльнага запальшчыка на Мансураве ня было і праца па правядзеньні выбухаў даручалася радавым працаўнікам. Стваралася небясьпека, як для акаляючага жыхарства, якое магло пацярпець ад няўмелае работы запальшчыкаў, так і для саміх рабочых.

Суд пачынае допыт сьведак, якія апавядаюць, як вялася эксплёатацыя на мансураўскім кар'еры і як ахоўваў мэтады гэтае эксплёатацыі падсудны Антонаў.

Сьведак двое. Яны сяляне, маюць сядзібы калясамае распрацоўкі кар'еры. Яны паказваюць, што ў часе падрыўное працы на кар'еры ў іх сядзібы ляцелі камяні вагою ў паўтара пуды. Бывалі выпадкі цяжкага параненьня жывёлы, якая знаходзілася на дварэ сядзібы. Вельмі характэрна паказаньне сьведкі-селяніна Міхайлічэнкі. Калі Міхайлічэнка пасьля доўгіх спробаў дамагчыся альбо скасаваньня арэнднага ўгавору з Мансуравым, або прымусіць яго даць сродкі на перанос сялянскіх сядзіб у іншае месца, зьвярнуўся да інжынэра Антонава, як прадстаўніка горнага нагляду, дык Антонаў адказаў сьведцы: «Вы—чалавек маленькі, з вас дзяржаве маленькая карысьць. Вы плаціце падатак якіх-небудзь 40 руб., а вось Мансураў—ён дае тысяч пяць у год прыбытку за арэнду“.

ЛІСТ СЫНА АНДРЭЯ КАЛАДУБА.

Перад зачыненьнем пасяджэньня суд агалашае арыгінал ужо агалошанага ў друку ліста сына падсуднага Андрэя Каладуба. У гэтым лісьце сын Андрэя Каладуба—камсамолец—характарызуе свайго бацьку, як заўзятага ворага рабочае клясы і заяўляе, што ён лічыць для сябе ганьбаю нават насіць прозьвішча Каладуба і ўзьнімае хадайніцтва аб зьмене яго прозьвішча Каладуб на Шахцін.

У зьвязку з агалашэньнем гэтага ліста абарона Андрэя Каладуба ў асобе абаронцы Караленка адмаўляецца ад раней узьнятага перад судом хадайніцтва аб выкліку сына Андрэя Каладуба ў якасьці сьведкі на пасяджэньне спэцыяльнае прысутнасьці Вярхоўнага суду.

Абвяшчаецца перапынак да 10 гадзін раніцы 1-га чэрвеня.

НЕНАРМАЛЬНЫ, ЦІ СІМУЛЯНТ.

Допыт абвінавачанага Эліадзэ.

МАСКВА, 1-VI. На ранішнім пасяджэньні шахцінскага працэсу 1-га чэрвеня дапытваўся падсудны Эліадзэ—горны інжынэр. Вінаватым сябе Эліадзэ ня прызнаў. Аднак, усе яго адказы на запытаньні суду і абвінавачваньні вельмі блытаныя і да бязглуздзіцы супярэчныя. У зьвязку з характарам адказаў падсуднага старшыня суду т. Вышынскі прымушан быў запытаць падсуднага, ці лічыць ён сябе нармальна здаровым чалавекам, і ці ня лічыць патрэбным абарона падсуднага зрабіць над падсудным псыхічную экспэртызу. Абарона ня бачыць падстаў для такой экспэртызы.

— У мяне пытаюць,—кажа Эліадзэ,—ці выконваў я якія-небудзь шкодніцкія работы па заданьнях. Я заяўляў і заяўляю, што ня выконваў ніводнае такое працы.

Эліадзэ апавядае, як ён працаваў у шахцінскім раёне пры савецкай уладзе. Ён быў сьведкаю шмат якіх непарадкаў, але ніякае віны ў гэтых непарадках з яго боку няма. Напрыклад, яго абвінавачваюць, што ён ня ўжыў захадаў, каб выратаваць усходнюю частку капальні «Мировая Революция», якая была заліта вадою яшчэ да прыходу яго на працу ў гэтай капальні. Эліадзэ кажа, што зварочваўся наконт гэтага да Беразоўскага, але той адказаў, што Доввугаль мае [illegible] рруднікі, чымся «Мировая Ре[illegible]» і таму ён ня можа даць патрэбных помпаў.—«Такім парадкам,—кажа Эліадзэ,—я павінен быў гэтае пакінуць так, як было. Вось у чым мая першая віна, якую зараз называюць шкодніцкаю працаю.

— Другая віна,—кажа далей падсудны,—якую я нібыта на сябе ўсклаў, тая, што я распрацоўваў пульхныя пласты на Пакроўскай капальні. І для гэтае «працы» Эліадзэ знаходзіць „праўдападобныя“ тлумачэньні; ён ня мог дапусьціць, каб праз 7 гадоў здобычу пульхных пластоў гэты-ж здобыч пазьней стаў шкодніцкаю працаю, бо, пачынаючы з 1918 году пульхныя пласты праз увесь час ішлі на рынак. Адхіляе Эліадзэ таксама абвінавачваньне ў тым, што ён выклікаў непакоі рабочых няправільнымі разрахункамі пры выдачы заработку. Абвінавачаны кажа, што ён ня мае ніякага дачыненьня да затапленьня капальні ранейшае Азоўскае кампаніі.

На запытаньне Крыленкі, ці не хаваў Эліадзэ Курдзіна, падсудны адказвае адмоўна. Абвінавачаны паказвае, што ён ня ведаў Курдзіна да прыезду яго на Каўказ. На запытаньне Крыленкі ад каго зьявіўся да Эліадзэ Курдзін, Эліадзэ адказвае: «ад Самойлава». Тав. Крыленку з вялікаю натугаю ўдаецца ўстанавіць тое, што казаў Курдзін падсуднаму Эліадзэ. Эліадзэ праз увесь час імкнецца даваць лякапічныя адказы.

Гутарка між абвінаваўцам і падсудным мае такі характар: т. Крыленка пытае, «дзе знайшлі патрон дынаміту?» Падсудны на гэта адказвае—«Пад каменем». Крыленка задае запытаньне „Пад якім?“

— Я ня пытаў, — адказвае падсудны і маўчыць далей. Урэшце суд выяўляе, што Курдзін паехаў да Эліадзэ на парадзе Самойлава. У Курдзіна былі непаразуменьні з рабочымі, бо быў знайдзен дынамітны патрон, прыгатаваны Курдзіным для выбуху капальні, таму ён павінен быў хавацца, каб ухіліцца ад адказнасьці.

У зьвязку з гэтым Крыленка пытае падсуднага:—Як-жа вы хацелі дапамагчы чалавеку, якога ня ведаеце, які прыехаў да вас з лістам ад Самойлава, не расказаў, што ў яго было непаразуменьне з дынамітам, дрэнныя адносіны з рабочымі, з арганізацыяй і г. д.

— Ён сказаў,—адказвае Эліадзэ,—што патрон з дынамітам знайшлі пад каменем, што ў яго былі нядобрыя адносіны з рабочымі, але больш я нічога не западозрыў.

Злачынная безгаспадарнасьць.

БЕЗГАСПАДАРНАСЬЦЬ ПРЫВЯЛА КАЛЕНІЮ «ВОЛЯ» ДА ПОЎНАГА ЗАНЯПАДУ. НАЧАЛЬНІК КАЛЕНІІ КЛАПАЦІЦЦА ТОЛЬКІ «АБ САБЕ». ХАЎРУС З ГАНДЛЯРАМІ І ЗАМОЖНІКАМІ. ЗЛОЎЖЫВАНЬНІ АДМІНІСТРАЦЫІ І ЗЬНЯВОЛЕНЫХ.

[illegible]

Па Беларускай ССР.

(Ад нашых карэспандэнтаў).

Сяўбу прагулялі ў маргаліку.

Рагачоў, 1-VI. [illegible]

Кааперуем і ганчароў.

Магілеў, 1-6. Ганчары (гаршчэчнікі) у акрузе працуюць паасобку. [illegible]

Дружная сем'я.

[illegible]

СПЭЦЫЯЛІСТЫ Ў С.-Г. КААПЭРАЦЫІ.

Магілеў, 31-У. Акрсаюз сельгаскаапэрацыі прыняў на службу другога інструктара па малочных арцелях і інструктара па садоўніцтву і гародніцтву.

Два аграномы-інструктары вылучаны выключна для працы на калгасах.

КУРСЫ ПРАЦАЎНІКОЎ СПАЖЫВЕЦКІХ Т-ВАЎ.

Гомрайсаюз арганізуе курсы па перападрыхтоўцы членаў праўленьняў і прадаўцоў спажывецкіх таварыстваў. Курсы разьлічаны на 120 чалавек. Курсы праўленцаў пачнуць працаваць 15 ліпеня. Прычым на курсы будуць камандыраваны праўленцы дробных спажывецкіх тававыстваў і будзе ўцягнут увесь жаночы склад праўленьняў таварыстваў. Курсы прадаўцоў адчыняцца 1-га ліпеня.

10-ЦІГАДОВЫ ЮБІЛЕЙ САЮЗУ ДРЭВААПРАЦОВАЧНІКАЎ.

Гомель, 1-УІ. 15 мая скончылася 10 год легальнага існаваньня саюзу дрэваапрацовачнікаў. З 1-га па 10 чэрвеня па ўсіх прадпрыёмствах адбудуцца юбілейныя сьвяткаваньні. Вылучаны камісіі для падрыхтоўчай працы і арганізацыі сьвяткаваньня.

ГОМЕЛЬСКАЯ КАСА АШЧАДНАСЬЦІ—ЛЕПШАЯ Ў БССР.

Гомель, 1-6. Галоўная каса ашчаднасьці ў БССР адзначыла ў сваім загадзе, што Гомельская Цэнтральная каса ашчаднасьці займае першае месца ў БССР. Супрацоўнікам касы ашчаднасьці абвешчана падзяка, а кантралёр касы ашчаднасьці т. Серафімаў вызначан да ўзнагароды, як стары працаўнік касы ашчаднасьці.

80 НОВЫХ ТЭХНІКАЎ-ЗЕМЛЯЎПАРАДКАВАЦЕЛЯЎ.

Магілеў, 1-УІ. Гэтымі днямі адбудзецца чарговы выпуск Магілеўскага землеўпарадкавальнага тэхнікуму.

Усяго будзе выпушчана каля 80 чал., якія будуць разасланы па ўсіх акругах БССР для правядзеньня землеўпарадкаваньня.

ПАБУДОВА НОВАГА ХЛЕБАЗАВОДУ.

Гомель, 1-УІ. У бягучым сэзоне ў Гомелі пачнецца пабудова новага хлебазаводу. Ужо загатоўлена частка будаўнічых матар'ялаў.

Пабудова гэтага хлебазаводу будзе каштаваць каля 210000 р.

ПРЭМІІ ЗА ЗАГАТОЎКУ.

Гомель, 1-6. За пасьпешнае правядзеньне загатоўчай кампаніі Гомрайсаюз выдаў прэміі. Першую прэмію атрымае Савіцкае спажывецкае таварыства, другую—Скардлянскае і трэцюю—Засьпенскае.

КРЭДЫТ НА РАСЬСЯЛЕНЬНЕ.

Мазыр, 31-У. Гэтымі днямі акруговае сельска-гаспадарчае крэдытнае таварыства атрымала 25000 руб. спэцыяльна на крэдытаваньне сялянства пры расьсяленьні ў час правядзеньня землеўпарадкаваньня па акрузе.

ГОМЕЛЬСКІЯ ШКОДНІКІ.

Гомель, 31-У. Карэспандэнцыя аб папяровай фабрыцы «Герой Працы» ў Добрушы ўскалыхнула рабочых. Два дні парт'ячэйка фабрыкі, пры актыўным удзеле беспартыйных рабочых і спэцыялістаў абгаварвала балючыя пытаньні. Спрэчкі не толькі пацьвердзілі зьмест карэспандэнцыі, але і выкрылі яшчэ цэлы шэраг недахопаў.

Лёзунг самакрытыкі дайшоў да нізоў і глыбокай баразной прайшоў па ўсіх слабых мясцох будаўніцтва. Кожны выступаўшы гаварыў тое, што думаў ня толькі ён сам, але і яго сусед па варштату, аб чым гавораць рабочыя ў вольныя хвіліны.

Пачатае ў 1924-25 годзе пераабсталяваньне і пашырэньне фабрыкі рабілася без прапрацаванага пляну. Трэст пачаў працу з фурманкі, запамятаваўшы пра каня. Пашыраючы вытворчасьць, ён не прадугледзіў сілавой устаноўкі, а ў выніку затраціў дарма вялікую суму грошай.

ІНЖЫНЭРЫ «СПРАЧАЛІСЯ».

Распрацоўка плянаў будаўніцтва рабілася толькі асобамі, якія стаялі на чале трэсту, і ня мелі ніякай сувязі з інжынэрна-тэхнічным пэрсаналам, прафэсыйнымі і партыйнымі органамі фабрыкі.

Для пашырэньня сілавой гаспадаркі —ачысьцілі месца, загубілі некальві тысяч руб., а цяпер аказалася, што гэта непатрэбна. Рабочыя прапанавалі зрабіць каналізацыю. Трэст не зьвярнуў ніякай увагі на гэту прапанову. У выніку загублена 27 тысяч руб.

У мінулым годзе ў паккамеры зрабілі паркетную падлогу. Пабудавалі вагонкі на 800 кілёграмаў—сапсавалі падлогу і грошы загубілі дарэмна. Зрабілі форткі на вокнах на вышыні трох аршын, інтэрнат пабудавалі на балоцістым месцы і будынак пачаў псавацца.

Яшчэ ў 27 годзе быў пасланы каштарыс на торфараспрацоўкі. Аднак, да гэтага часу аб ім нічога ня чуваць. У выніку торфараспрацоўкі пачаліся позна. Па будаўніцтву на торфараспрацоўках ёсьць перавыдатак на значную суму і ня ў поўнай меры выкарыстоўваюцца гарнітуры.

Усё гэта было таму, што інжынэр Ліскові́ч заявіў сябе нявінным, як рымскі папа. Ён нават утойваў свае праэкты ад заводакіраўніцтва фабрыкі.

ЗАХАПІЛІСЯ ЗАГРАНІЦАЙ.

Рабочыя таксама адзначылі, што абсталяваньне, якое было закуплена за межамі для аддзелу рэгенэрацыі, дрэннай якасьці. Значную частку абсталяваньня можна было купіць у СССР, але трэст захапіўся паездкамі за-граніцу. Інжынэр Ліскові́ч, калі едзе заграніцу, усе пляны бярэ з сабой, і не пакідае ў трэсьце ніякіх матар'ялаў.

Апрача таго, рабочыя адзначалі, што трэст нерацыянальна выкарыстоўваў, ня чула адносіўся да вынаходства рабочых і г. д.

Для зьнішчэньня гэтых недахопаў парт'ячэйка вынесла шэраг пастаноў.

Трэсту прапанавана як найхутчэй скончыць распрацоўку генэральнага пляну будаўніцтва, устанавіўшы дысцыпліну і ў далейшым без адпаведных плянаў не пачынаць ніякага будаўніцтва.

У бягучым годзе зрабіць усё капітальнае будаўніцтва, якое намеціў прамфінплян. Заводакіраўніцтву і трэсту даручана ў працягу месяца прапрацаваць пытаньне аб мэтазгоднасьці закупкі двох катлоў, каб можна было пусьціць машыну.

Ячэйка зьвярнула ўвагу трэсту на неабходнасьць падбору і папаўненьня спэцыялістамі фабрыкі, перагледзець структуру кіраўніцтва, наладзіць адказнасьць за будаўніцтва.

Дадзена суровая дырэктыва, каб у далейшым трэст і заводакіраўніцтва заўсёды паведамлялі рабочых аб ходзе будаўніцтва, робячы даклады на цэхавых і агульна-фабрычных сходах. Павялічыць асьвятленьне ў насьценных газэтах і ў газэце „Полесская Правда". Гаворачы аб дапамозе вынаходцам, ячэйка дала ўказаньні на неабходнасьць больш чулых да іх адносін з боку тэхнічнага і адміністрацыйнага пэрсаналу і гаспадарчых органаў.

Трэба адзначыць, што пры абмеркаваньні карэспандэнцыі актыўны ўдзел прымаў сэкратар акругкому т. Гантман, які высунуў пытаньне аб выяўленьні вінаватых і прыцягненьні іх да адказнасьці.

Загатоўкі другарадных відаў экспарту.

[illegible]

...тэтага шмат, і галоўная з іх—адсутнасьць сродкаў для разьвіцьця экспарту гэтых відаў тавару і адсутнасьць ведаў і вопыту.

А між тым глеба для разьвіцьця гэтых тавараў у нас багатая. Возьмем цыбулю. Да бягучага году цыбуля не экспартавалася, і неяк баяліся—«сароміліся»—гаварыць аб экспарце цыбулі; але першыя вопыты далі добрыя вынікі. Уся бяда ў тым, што гэты тавар пачалі позна вывозіць. А для таго, каб гэтага ня было пры новай кампаніі, трэба паклапаціцца аб кантрактацыі цыбулі, трэба набыць насенны матар'ял, трэба зацікавіць сялян, трэба ім растлумачыць важнасьць для іх засеву цыбулі; трэба падштурхнуць на гэту справу нашы савецкія гаспадаркі і г. д.

...яшчэ трэба, каб нашыя загатоўчыя і экспартуючыя органы ўмела і дзелавіта падышлі да справы, каб яны маглі знайсьці такіх асоб, якія змогуць сартыраваць і апрацоўваць памянёныя тавары згодна вымаганьняў дзяржаўнага стандарту.

Наркамгандаль зараз-жа павінен пачаць узмоцненую кампанію па разьвіцьці і палепшаньні тых відаў экспарту, якія маюцца ў нас, у БССР, у значнай колькасьці. Павінны быць выдзелены спэцыяльныя камісіі для вывучэньня і палепшаньня нашых крахмала-патачных прадуктаў, гародніны і садавіны. Вось тры асноўныя віды тавараў, якія пры нармальных умовах могуць павялічыць наш экспарт на значныя сумы.

Леўскі.

ТОРФ—НА ЧАРЗЕ.

(Ліст з Магілеву).

З прасоўваньнем тарфянога апалу на прадпрыёмствы гораду і ў установы, якія маюць цэнтральныя апалавыя ўстаноўкі, мы апынуліся як-бы ў «зачараваным коле».

З аднаго боку, выпрацоўка торфу не павялічваецца (у параўнаньні з папярэднім годам яна дала нават некаторае зьніжэньне). Не павялічваецца таму, што на торф няма попыту.

Значыцца, трэба разьбіць кансэрватызм прадпрыёмстваў і ўстаноў. Але...

Але гэтыя прадпрыёмствы не без падставы кажуць:

— Выбачайце! Пры вашай цане ў 50 рублёў за куб торфу на месцы вырабу—нам куды выгадней ужываць дровы...

Выходзіць, што каб выбрацца з «зачараванага кола», трэба зьнізіць цану на торф. І сапраўды: цана на яго, перавышаючая цану на дровы, зьяўляецца „злачынна-высокай",— як выказаўся наш старшыня акрвыканкому.

Прыклад шклянога заводу «Ільліч» паказвае, што цэны можна зьнізіць. І вельмі значна.

«Ільліч»—першае прадпрыёмства ў акрузе, якое ў мінулым годзе завяло па ўласнай ініцыятыве торфараспрацоўкі і зараз 75 процантаў сваёй патрэбы ў паліве здавольвае торфам.

Сабекаштоўнасьць торфу на „Ільлічу" была 33 рублі (гэта па павышаным вылічэньні: быў узяты занадта высокі процант на амартызацыю). Гэта—у першы год, а сёлета завод мяркуе мець торф па 24 рублі.

Пры ўмове замены на «Котушы» (нашы гарадзкія торфараспрацоўкі, якія давалі торф па 50 руб. за куб.) абсталяваньня новым і палепшаньні там пастаноўкі справы можна і значна зьнізіць сабекаштоўнасьць торфу і разам з тым павялічыць выработку ў 2 з пал. разы—да 1000 кубоў.

Але гэтае колькасьці мала. І акрвыканком мяркуе яшчэ стварыць рабочыя арцелі (у 300 чалавек) для распрацоўкі торфу, што адначасова зьявіцца і сродкам барацьбы з беспрацоўем.

Але час падумаць аб пераводзе на тарфяны апал усіх наогул прадпрыёмстваў, якія маюць паравыя ўстаноўкі (прыватныя паравыя млыны карыстаюцца, як правіла, крадзенымі дрыўмі),—гэта пытаньне даручана вывучыць інспэкцыі прамысловасьці і акрземаддзелу.

Нарэшце, аб прасоўваньні торфу ў сялянскія гаспадаркі.

Пакуль што ў акрузе існуюць тры тарфяныя таварыствы, з невялічкай выпрацоўкай торфу. З іх толькі адно дабывала торф для ўласных патрэб, а 2—для прамысловасьці (бровары)

Сялянства нейкі час яшчэ мае магчымасьць карыстацца на паліва дрыўлянымі адкідамі (пні і інш.), але-ж нельга чакаць да астатняга моманту, тым больш, што ўжо цяпер маюцца раёны (Чавусы, Шклоў,) якія адчуваюць апалавы голад.

Пагэтаму трэба заўчас паклапаціцца аб стварэньні новых тарфяных таварыстваў, якія-б ня толькі выпрацоўвалі торф для прамысловасьці, але і сялянскага ўжытку. Такіх таварыстваў сёлета мяркуецца адчыніць дзесяць.

Акрамя здавальненьня сялянскіх патрэб у паліве, здабыча торфу мае аграмаднае значэньне для сельскай гаспадаркі.

Вылічана, што ў акрузе не хапае саламянай падсьцілкі каля 6 з палов. мільёнаў пудоў. У той-жа час тарфяная падсьцілка мае ўсе перавагі перад саламянай і шырокае скарыстаньне тарфянага гною (таксама і торфу непасрэдна, пасьля падрыхтоўкі яго ў кучах) павінна моцна адбіцца на ураджайнасьці нашых палёў.

Пагэтаму ў аграномічнай прапагандзе вытлумачэньню выгаднасьці ўжываньня торфу належыць аддаць больш увагі, пашыраючы вопытна-паказальныя вучасткі і г. д.

Увага торфу! Торф—на чарзе.

Ч-він.

На шляхох да новай вёскі.

У пачатку гэтага м-ца разьмеркавана па раёнах 100 землеўпарадчыкаў для правядзеньня землеўпарадкаваньня ў вёсках Магілеўскай акругі.

106 вёсак, якія ў сучасны момант неўпарадкаваны і знаходзяцца ў кіпцёх трохпалёўкі і нэндзы, змогуць будаваць новае жыцьцё.

Усяго за гэты год намячаецца землеўпарадкаваць 76590 гэкт., больш у параўнаньні з мінулым годам на 8,1 пр.

Унесена ў плян землеўпарадкаваньня яўрэйскае мястэчка Чырвонапольле. На адшуканых унутры акругі 400 гэктарах фонду будуць арганізаваны яўрэйскія арцелі і пасёлкі.

Жадаючыя перасяліцца 35 яўрэйскіх сямей будуць перасялены на Далёкі Ўсход.

Па ільнаводных раёнах—Шклоўскім і Чырвонапольскім—заяўкі насельніцтва на землеўпарадкаваньне будуць здаволены поўнасьцю, за выключэньнем 2-3 вёсак, якія пажадалі перайсьці на хутары.

У мінулым годзе на землеўпарадкаваньні было дадзена 26300 рублёў ільгот беднаце.

З тае прычыны, што за апошнія гады ў некаторых раёнах меў месца частковы недарод, які значна адбіўся на бяднейшай часьці насельніцтва, а таксама ў сувязі з тым, што ў працэсе землеўпарадкаваньня будуць арганізоўвацца новыя калгасы, якія цалкам вызваляюцца ад платы за землеўпарадкаваньне, акрза ўзьняў хадайніцтва перад НКЗБ аб павялічэньні ільгот да 65000 р. з тым разьлікам, каб вызваліць ад платы за землеўпарадкаваньне 40 проц. землеўпарадкуемых.

Усяго крэдытаў па землеўпарадкаваньні адпушчана 316000 руб.

У мінулым годзе пры выдачы крэдытаў на расьсяленьне адсутнічала плянавасьць, наглядалася распыленасьць у выдачы крэдытаў, нярэдка крэдыты, адпускаемыя на землеўпарадкаваньні, не дасягалі сваёй мэты.

Сёлета патрэбна зьнішчыць гэты недахват. Неабходна пры прад'яўленьні праэктаў складаць і зацьвярджаць плян крэдытаваньня і заяўкі на крэдыты па кожнаму землеўпарадкуемаму сяленьню.

Для надзяленьня і данадзяленьня беззямельных і малазямельных будзе адшуканы фонд у разьмерах: 13309 гэкт., на якім можна будзе арганізаваць 1010 двароў.

Для Магілеўскай акругі прадастаўлен перасяленцкі каланізацыйны фонд на 8000 едакоў, у той час, як ад насельніцтва маецца заявак ад 23000 едакоў. Такім чынам, гэтым фондам здавальняюцца заяўкі толькі на 38 проц. НКЗБ трэба зьвярнуць на гэта ўвагу і павялічыць лік перасяленцаў на 50 проц. Адначасова з гэтым на месцы неабходна зьвярнуць увагу на належны падбор перасяленцкага складу, вылучыць па лініі крэдытных арганізацый пазыкі на дапамогу пры ліквідаваньні перасяленцамі сваёй маемасьці і палепшыць справу па адпраўцы перасяленцаў.

Магілеў. К. Гапановіч.

Як працуюць нашы сельсаветы.

Гора, а не сельсавет.

Іншае назвы і ня знойдзеш для Слабадзкога сельсавету, Любанскага раёну, Бабруйскае акругі. Сельсавет невялікі, яднае 3 вёскі, 6 пасёлкаў, 6 хутароў, усяго насельніцтва 2100 душ. Ёсьць дзьве школы, 2 чырвоныя куткі, партыйная і дзьве камсамольскія ячэйкі. Характэрна, што склад сельсавету на апошніх перавыбарах абнавіўся на 90 проц. У мінулым складзе пераважалі бедныя, а цяпер больш серадня́коў.

Зразумела, як па штату палагаецца, сельсавет мае свае гадавыя і квартальн. пляны, ёсьць камісіі, праводзяцца пасяджэньні прэзыдыуму і пленумаў, ухваляюцца пастановы.

А ўсё-ж праца сельсавету пастаўлена кепска.

Плян.

Пачнём з пляну. У ім не прадугледжаны пытаньні, высунутыя выбаршчыкамі пры перавыбарах, няма ўвязкі з наказам, адсутнічаюць пытаньні дабрабыту вёскі, наогул надзвычайна слаба адбіты мерапрыёмствы па культурна-гаспадарчаму будаўніцтву і асабліва сярод беднаты і батрацтва, а тыя пытаньні, якія ўключаны ў плян, выкананы на 40 проц.

Што робяць прэзыдыум і пленум.

У асноўным праца прэзыдыуму складаецца з зацьверджаньня пратаколаў сходу грамадзян на вёсцы, з разгляду заяў сялян. З іншых пытаньняў разгледжаны: аб пасяўной кампаніі, разьмеркаваньні ільготнага лесу, аб выйгрышнай пазыцы, даклады школ. У большасьці выпадкаў па гэтых пытаньнях ухваляюцца пастановы, якія нічога не азначаюць:

«Прыняць да ведама і даручыць членам сельсавету растлумачыць насельніцтву».

Што, як трэба практычна зрабіць, —аб гэтым, не гаворыцца. А адзін раз, як відаць, ня ведаючы, якое пытаньне паставіць на павестку, сельсаветчыкі надумаліся паставіць на пасяджэньні прэзыдыуму даклад аб Ленскіх падзеях. З члены прэзыдыуму заслухалі даклад на гэтую тэму і паставілі:

— «Прыняць да ведама».

А вось прыкладны пералік пытаньняў пленуму: справаздача прэзыдыуму аб разьмеркаваньні лесу, даклад членаў сельсавету, зацьверджаньне пляну аб вясеньняй пасяўной кампаніі, даклад страхагента аб разьмеркаваньні ільгот па падатку і страхоўцы, аб сялянскай пазыцы.

Як у працы прэзыдыуму, так і пленуму сялянскі актыў не бярэ ўдзелу і ніякіх мер ня ўжывае для яго ўцягненьня.

Камісіі—на паперы.

Арганізаваны 3 камісіі ў складзе 9 членаў савету і 20 грамадзян. І тут маюцца пляны працы, але яны ўсім ня выконваюцца, ад часу перавыбараў савету ня было ніводнага пасяджэньня камісій, прэзыдыум нічога не рабіў для ажыўленьня працы камісій, ня было нарад членаў камісій.

Які сельсавет, такі і старшыня.

У выніку трэба прызнаць, што сельсавет не займаўся пытаньнямі культурна-гаспадарчага будаўніцтва. На ініцыятыве сельсавету праведзена наступнае: арганізаваны лікпункт, пажарная дружына, дастаўлены дровы ў школу. Наконт пераходу на шматпольле, каапэраваньне беднаты, вярбоўкі пайшчыкаў і г. д.—нічога не рабілася. Галоўная прычына такой кепскай працы сельсавету—гэта незацікаўленасьць у працы старшыні сельсавету Смелькінсона і сэкратара Лагуна.

Былі выпадкі, калі старшыня складаў пратакол за нядоімку, а на судзе заяўляў:

— Я не падтрымліваю абвінавачаньня.

Тое-ж самае і ў працы па правядзеньні самаабкладаньня.

І. Дорахаў.

ЗА ПРАЦОЎНУЮ ДЫСЦЫПЛІНУ.

«ТРЭБА ЗЬНІШЧЫЦЬ УСЯКІЯ СПАЗЬНЕНЬНІ НА ПРАЦУ.—ПРЫНЯЦЬ МЕРЫ ДА ЎЗМАЦНЕНЬНЯ ВЫХАВАЎЧАЕ ПРАЦЫ СЯРОД СЛУЖАЧЫХ.—УПАРАДКАВАЦЬ СЫСТЭМУ ПРАЦЫ.

Матар'ялы абсьледваньня працоўнае дысцыпліны ў савецкіх, каапэрацыйных, гандлёвых і інш. установах паказваюць значнае спазьненьне служачых на працу.

Мы павінны павесьці самую рашучую барацьбу за ўстанаўленьне працоўнае дысцыпліны і зрабіць пералом у настроі служачых, што яны служаць не дзеля сябе, а для дзяржавы.

Наш савецкі апарат павінен быць у поўным сэнсе працаздольным. А гэтага магчыма дамагчыся пры поўнай працоўнай дысцыпліне і ўпарадкаваньні сыстэмы працы. Таксама трэба адзначыць, што з боку нашага «начальства» таксама наглядаецца спазьненьне на працу. Калі, напр., узяць якога-небудзь «начальніка» кіраўніцтва Наркамату, ці каго-небудзь з адказных працаўнікоў акруговага апарату, дык яны ў моц „начальніцкае" прывычкі позьняцца на працу.

Матар'ялы абсьледваньня не даюць асаблівае магчымасьці пахваліцца добрай працоўнай дысцыплінай. У той дзень, калі было абсьледваньне працоўнае дысцыпліны (красавік), маем наступныя лічбы: у цэнтральных установах спазьніліся на працу на 38 проц., а па акруговых установах асабліва адлічыўся Менск—51 проц. і Бабруйск—40 проц. Ёсьць такія ўстановы, дзе на працу спазьніліся да 90 проц. (Кіраўніцтва Менскіх Працкалектываў і Гомельскае Акрстрахкасы).

Гэтыя лічбы гавораць аб тым, што трэба ў некалькі разоў узмацніць і палепшыць працоўную дысцыпліну і адкінуць у гэтай справе казёншчыну. Гэтая казёншчына выяўляецца ў тым, што працоўная дысцыпліна мае палепшаньне толькі тады, калі націснуць «кнопку», напрыклад, паўгода таму назад у НК Фінансаў на працу пазьніліся 25—30 проц., а два месяцы таму назад—каля 10 проц.

З гэтага можна зрабіць вывад, што дысцыпліна паляпшаецца казённа пад начальніцкім націскам.

У зьвязку з гэтым перад прафсаюзамі, а таксама перад усімі ўстановамі стаіць сур'ёзная задача—**ўзмацніць выхаваўчую працу сярод служачых.**

Часам бывае і так, што служачы прыходзіць на працу роўна а 9-ай гадзіне, але ён ва ўстанове палову дня дарэмна прабадзяецца.

Апрача гэтага ў некаторых установах няма распарадку дню, які-б прывёў у сыстэму ўсю працу таго-ці іншага супрацоўніка. Нам трэба навучыцца так працаваць, каб ніводная хвіліна не прападала дарэмна. А гэта ўсё залежыць ад таго, наколькі ва ўстанове пабудавана тэхніка працы, наколькі супрацоўнікі ўявілі значэньне працоўнае дысцыпліны.

Матар'ялы абсьледваньня таксама паказваюць грубыя адносіны да наведвацеляў. Гэтыя грубыя адносіны пераходзяць у фармальшчыну і нічога не даюць рэальнага рабочаму ці селяніну, які прышоў ва ўстанову, каб атрымаць спраўку (НКСЗ, НКЗем).

Таксама трэба адзначыць, што з боку Цэнтральнага Праўленьня саюзу савецкіх і гандлёвых служачых мала зварочваецца ўвагі на кіраўніцтва гэтай працай, у якой трэба **зрабіць круты пералом, зрабіць у масах больш грамадзкай думкі пад знакам правядзеньня выхаваўчай працы.**

Народны Камісарыят Рабоча-Сялянскае Інспэкцыі па матар'ялах абсьледваньня на сваім пасяджэньні ад 12-га красавіка абавязаў усіх кіраўнікоў устаноў.

1. Дабіцца своечасовай яўкі на службу ўсіх супрацоўнікаў, уключна адказных.

2. Увесьці найбольш мэтазгодную (ва ўмовах установы) сыстэму кантролю яўкі і ўходу (марачная сыстэма ці запіс спазьніўшыхся).

3. У месячны тэрмін, з часу атрыманьня гэтае пастановы, распрацаваць і ўвесьці «Правілы ўнутранага распарадку», рэгляментуючыя таксама сыстэму спагнаньняў за парушэньні працоўнае дысцыпліны, таксама не пазьней 2-хмесячнага тэрміну акрэсьліць правы і абавязкі кожнага супрацоўніка.

4. Дабіцца хуткага праходжаньня спраў і вырашэньня скаргаў і заяў насельніцтва, прыцягваючы да адказнасьці кожнага супрацоўніка, дапусьціўшага бязгрунтоўную зацяжку.

5. Прыняць рашучыя меры да палепшаньня культурна гігіенічных умоў працы супрацоўнікаў, у прыватнасьці павесьці барацьбу з курэньнем за працай.

6. Устанавіць кантакт з прафарганізацыямі ў галіне правядзеньня выхаваўчае працы вакол пытаньняў працдысцыпліны, дабіваючыся высьвятленьня ўсіх недахопаў працдысцыпліны на агульных сходах і насьценных газэтах.

7. Прыняць усе захады да лепшага абслугоўваньня наведвацеляў, у прыватнасьці больш увагі зьвярнуць на ўстаноўку нямой і жывой даведкі.

8. Шырэй прыцягнуць супрацоўнікаў да працы па рацыяналізацыі апарату.

У большай меры прасоўваць на вышэйшыя пасады супрацоўнікаў, выяўляючых сябе на працы.

В. Даручыць НК Працы праз 3 месяцы праверыць выкананьне гэтае пастановы, прыцягнуўшы да праверкі прафэсыйныя і грамадзкія арганізацыі.

Г. Прапанаваць Кантрольнай Групе праверыць усе скаргі і заявы, пададзеныя ў час абсьледваньня, і аб выніках паведаміць па прыналежнасьці.

По матар'ялах ранейшага абсьледваньня НК РСІ 12-га мая прыняў наступную дадатковую пастанову:

Прапанаваць Менскай, Гомельскай, Мазырскай і Бабруйскай Акр. РСІ:

Дадаткова выявіць вінаватых у такіх фактах, як сыстэматычнае спазьненьне, няўважлівыя прагулы, яўкі ў п'яным відзе і г. д.

Перагледзець свае пастановы і непарадна налажаныя узысканьні (да звальненьня ўключна) як на асоб, вінаватых у сыстэматычных і значных парушэньнях працдысцыпліны, так і на кіраўнікоў устаноў, дапусьціўшых значную расхлябанасьць у апараце.

Лічачы асабліва ненармальным наліччa значных спазьненьняў у лячэбных і сацстрахавых установах,—прапанаваць:

НКА Здароўя, НК Працы і Галоўсацстраху павесьці рашучую барацьбу з спазьненьнямі ўрачэбнага і тэхнічнага пэрсаналу амбуляторый, больніц і страхкас, не застанаўліваючыся перад звальненьнем асоб, вінаватых у сыстэматычных і злосных спазьненьнях.

Зьвярнуць увагу ЦП Саюзу савгандальслужачых і мэдсанпрацы на неабходнасьць ужыць меры ўзьдзейнічаньня на мясцкомы, дапушчаючыя паданьне працдысцыпліны, у прыватнасьці на мясцком Гомельскай акр. страхкасы.

Указаць Асобай Калегіі Выш. Зям. Кантролю на ненармальнасьць спазьненьняў з боку сяброў Калегіі нават на пасяджэньні і аб'явіць вымову т. Штайер—прадстаўніку Вярхсуду пры Ас. Кал., спазьніўшамуся на пасяджэньне Калегіі 14-ІІ—1928 г. на 1 гадз.

Прапанаваць НКЗему налажыць узысканьне на Сэкратара Ас. Кал. Выш. Зям. Кантролю і рэгістратаршу за выказаныя імі няўважлівыя адносіны да наведвацеляў у дзень праверкі.

Як бачым, дырэктывы ясныя і толькі застаецца іх выканаць.

Выкананьне гэтых дырэктыў патрабуе больш увагі з боку кіраўнікоў устаноў, а таксама з боку саюзу сав. і гандлёвых служачых на ўзмацненьне і палепшаньне працоўнае дысцыпліны ва ўсіх нашых савецкіх установах, патрэбна стварыць большую грамадзкую думку наваколо пытаньня працоўнай дысцыпліны.

Я. З.

ПАСТАНОВА ПРЭЗЫДЫУМУ ЦКК КП(б)Б аб недапушчальнасьці пасылкі прыватных запісак на Біржы Працы з боку адказных работнікаў, аб пасылцы на работу і аб узмацненьні барацьбы з пратэкцыянізмам.

[illegible]

ФАРМАЛЬНЫЯ АДНОСІНЫ ДА БЕЛАРУСІЗАЦЫІ.

[illegible]

Больш увагі скураным загатоўкам

У с.-гасп. кааперацыі ўсё «добра».

[illegible]

Загатоўкі ўзмацніць.

[illegible] ...дробнай сыравіны горш. Калі акруговыя арганізацыі ня прымуць мер да ўзмацненьня загатовак дробнай скуранай сыравіны, дык паўстае небясьпека ў тым, што месячны плян выкананы ня будзе. Нездавальняючае выкананьне сваіх загатоўчых пляноў скурсындыкатам, Белдзяржгандлем і Белсельсаюзам лішні раз гаворыць аб тым, што гэтыя арганізацыі мала аддаюць увагі загатоўкам скуранай сыравіны.

У скурсындыкаце таксама ня лепш.

Прадстаўнік скурсындыкату адзначае, што загатоўка ў іх праходзіць добра, і яны спадзяюцца, што майскі плян будзе выкананы поўнасьцю. За 2 дэкады скурсындыкат загатовіў буйнай скуранай сыравіны 5600 шт. і дробнай—23100 шт.

На фабрыках і заводах.

„Чырвоны Дрэваапрацоўшчык“.

(г. Менск).

[illegible]

Праца заводу.

[illegible]

На Менскім хлебазаводзе.

(З натуры).

[illegible]

На гуце „Пралетары“.

(З натуры).

[illegible]

А у гуце ля гарачай печы капошацца рабочыя—сыплюць туды шкломатар'ял, з якога праз некалькі хвілін будзе зроблена бутэлька ці іншая шкляная пасуда.

І дзіўным здаецца: з суліфату, крэйды, драўлянага вугалю і пяску робіцца празрыстае шкло.

Тонкімі хвалькамі цэчэ ў печ нафта з трубы, якая знаходзіцца пад ёй. Гэта нафта награвае печку да 1400—1500 градусаў і расплаўляе шкляную масу. Вакол гэтай вялізарнай печы з маленькіх дзюрачак майстры-шкладувы тонкімі мэталёвымі палачкамі дастаюць расплаўленую шкляную масу і перадаюць падручным, якія знаходзяцца побач.

Кожная шкляная рэч праходзіць праз шмат рук і праз 30 хвілін амаль гатова. Патрабуецца вялікая вручнасьць, кожны рух павінен быць разьлічан, каб гарачым шклом не апаліць таварыша, які стаіць побач.

Толькі пасьля формы шкло можна назваць тым імем, якім яно далей будзе называцца.

Але на гэтым ня спыняецца працэс працы. Шкло перадаецца адшыбальшчыку: ён зьнімае з шклянага масы, якая ўжо мае форму, непатрэбныя часткі, і шкло зноў трапляе на месца свайго нараджэньня,—у печ. Пасьля печы яно пераносіцца ў калільню, адкуль на вагонетках вязецца на двор і сартыруецца.

Ге.

Шэфская праца заводаў „Энэргія“ і „Мэталь“.

Ячэйка КСМ заводу «Энэргія» узьняла пытаньне аб дапамозе сваім падшэфным вёскам у веснавую пасеўкампанію рамонтам с.-г. прылад. З гэтай мэтай па падпісному лісту былі сабраны грошы і накіраваны ў вёску 4 чалавекі дабраахвотнікі—2 кавалі і 2 слесары. На працягу 3 дзён яны сваім струмэнтам і сваім матар'ялам адрамантавалі 35 плугоў, 12 барон, 5 тапароў і інш. дробязь бяднейшаму насельніцтву. Працавалі без перапынку па 10 гадзін штодзённа. Да кантролю, каб сапраўдная была дапамога толькі бяднейшым сялянам, быў прыцягнут прадстаўнік сялянскае ўзаемадапамогі і вясковая ячэйка КСМ. Дапамога рабілася толькі па запісках прадстаўніка КСУ. Праца вялася ў кузьні саўгасу. Гэты пачатак выклікаў сярод падшэфных вёсак мясцовы патрыятызм. Забічанцы і Заазерцы, якім дапамаглі шэфы з-ду „Энэргія“, выхваляліся перад Пяражырцамі, што вот „у іх сапраўдныя шэфы“!—А то раней прыедуць, наабяцаюць і нічога ня зробяць.

Шэфт-ва заводу мае намер зрабіць яшчэ такі выезд перад асеньняй пасеўкампаніяй.

Завод «Мэталь» таксама пасылаў 3 чалавек рабочых у свой падшэфны Рудзенскі с.-савет. Грошы і матар'ял на рамонт сабралі па прыкладу „Энэргіі“. Т.т. працавалі цэлы тыдзень па рамонту с.-гаспадарчых прылад бяднейшым сялянам. За гэты час было абслужана 30 гаспадароў і пастаўлен радыё-прыёмнік (дэтэктарны, могуць слухаць адразу 4 асобы) у вёсцы.

Сяляне выказвалі ўжо сваю падзяку «мэталёўцам» праз газэту. Кажуць, што і сельска-гаспадарчых майстэрняў шэфт-ва паслала перад сяўбой у падшэфную вёску 15 плугоў і 8 барон.

Аб чым гэта гаворыць? Гэта ёсьць добры пачатак, праз які рабочыя арганізацыі праходзяць сапраўды ад агітацыі словам да больш рэальных прыкладаў дапамогі дзелам. Трэба толькі, каб гэтыя прыклады сталі больш масавымі, тады менш патрэбы будзе ў словах, менш не заўсёды карысных выездаў і больш карысьці для насельніцтва. Тады яно само будзе найлепшы агітатар за мацнейшую сувязь рабочае клясы з сялянствам. Гэты прыклад неабходна скарыстаць па мажлівасьці і іншым шэфскім ячэйкам перад асеньнім пасевам, бо такія прыклады зьяўляюцца як раз тэй гаспадарча-арганізацыйнай дапамогай, аб якой ужо гаворыцца накалькі год. Ад рамонту прылад да калектывізацыі бяднейшых сялян недалёкі шлях. Такую мэту паступова неабходна паставіць у сваей працы кожнай шэфскай ячэйцы.

Д.

На барацьбу з чырвоным пеўнем.

204.000 руб. на супроцьпажарную барацьбу.

[illegible]

Імкненьне сялянства трэба скарыстаць.

[illegible]

Куток рабселькора.

Гнаць вон такіх „селькораў“.

(Лагойскі р., Меншчына).

[illegible] ...дапамога з боку селькора ёсьць і патрабуецца ў сучасны момант.

Надта дрэнна, калі ў гэты момант у селькораўскую скуру апранаецца чалавек, які ня толькі не зацікаўлены ў падтрыманьні беднаты супроць кулака, у падтрыманьні мерапрыёмстваў улады, а, наадварот, які ня толькі падтрымоўвае кулака, а сам належыць да яго і актыўна праводзіць кулацкую лінію і палітыку ў вёсцы.

Такім «селькорам» якраз і зьяўляецца „селькор“ в. Б. Якубовічы, Лагойскага раёну, Жардзецкі Рыгор (Юрка.) Ня так даўно наша паважаная „Бел. Вёска“ лічыла яго самым актыўным селькорам, ня ведаючы таго, што гэ-[illegible]

Пры правядзеньні самаабкладаньня беднага не магла не заўважыць, што «селькор» Жардзецкі вядзе кампанію супроць. Зьбіраецца адзін сход, другі і трэці і вынікаў ніякіх. Жардзецкі, апрача падрыхтоўчай «працы», выступае на сходзе і кажа:

— Далоў самаабкладаньне.

Абыйдземся і без яго, нам нечага праводзіць такіх мерапрыёмстваў улады і партыі і г. д.

Адным словам, наслухаўшы гэтага «актывіста», прыходзіш к вываду, што гэта ня толькі не селькор, а контррэвалюцыянэр.

Такіх «селькораў» мы павінны гнаць вон з нашых шэрагаў, з шэрагаў савецкай грамадзкасьці. Я. К.

Будзем працаваць арганізавана.

(Слуцак).

«Нас помняць толькі ў «тыдзень друку», а пасьля зноў забываюць да другога «тыдню»,—гаварыў адзін рабкор на апошняй нарадзе. І праўда, працы ніякай не вялося. Нідзе ў горадзе ня было ніводнага рабкораўскага гуртка. Нават гурток пры клюбе Крэйнеса ў гэтым годзе не існаваў. Насьценныя газэты ў большасьці выдаваліся толькі ў гадавіну Кастрычніка і 1 мая. А пасьля гэта праца зноў прыпынялася да наступнага сьвята. Прымалі ўдзел у газэтах таксама толькі сябры рэдкалегій ды часамі прадстаўнікі мясцкомаў.

Іншая маса сяброў саюзаў ніякага ўдзелу ў газэце ня прымала.

Рэдкалегіі ў большасьці навначаліся культкамісіямі і мясцкомамі. Вынік быў самы дрэнны: рэдкалегіі мала цікавіліся жыцьцём газэт, а часта і самі не працавалі. Нам трэба часьцей зьбірацца, трэба абменьвацца сваім вопытам, абгаварваць недахопы, толькі тады мы наладзім, як належыць, працу насьценных газэт. Паўлюк.

НЕДАХВАТЫ Ў ПРАЦЫ ПА ЗЬНІШЧЭНЬНІ НЯПІСЬМЕННАСЬЦІ І МАЛАПІСЬМЕННАСЬЦІ.

(Па матар'ялах НКРСІ Бел.).

Плянаваньне і кіраўніцтва.

Развіцьцё сеткі лікпунктаў і школ малапісьменных да гэтага часу рэгулявалася АВК: яго ініцыятывай і моцнасьцю каштарысу. Плянаваньня, рэгуляваньня сеткі з боку НКА ня было (увосень 27 г. робяцца некаторыя спробы ў гэтым напрамку), адсутнічае таксама вучот асаблівасьцяў акруг—эканамічнага культурна-бытавога і палітычнага парадку:

У паасобных акругах разгортваньне лікпунктаў і школ малапісьменных па раёнах ідзе надзвычайна рознабойна. На 15-XII—27 г. улічана ў 7-мі раёнах Бабруйскай акругі 29 школ малапісьменных з ахопам 1030 слухачоў, а іх па Сьвіслацкаму раёну працуе 9 школ, абслугоўваючы 377 чал., а па Глускаму раёну—2 школы з ахопам 46 чал.

Поўнасьцю адсутнічае ўвязка працы як у цэнтры, так і на мясцох паміж органамі НКА, камсамольскімі і саюзнымі арганізацыямі.

Не назіралася ініцыятывы з боку НКА аб устанаўленьні тыпу ўстановы па зьнішчэньню няпісьменнасьці, няма праграмнай і арганізацыйнай увязкі паміж лікпунктамі, школамі малапісьменных і школамі ўзвышанага тыпу.

Кіраваньне акругамі ідзе фармальна, амаль выключна даўжэннымі абежнікамі з указаньнем: «паглыбіць», «пашырыць», «узмацніць», «увязаць», амаль без канкрэтнага ўказаньня аб арганізацыйных і мэтадычных момантах працы. Такі парадак кіраваньня адбіваецца на акруговых апаратах, якія перапісваючы абежнікі цэнтру, пасылаюць іх у раёны, а апошнія прышываюць да справы.

Сельсаветы таксама зьнішчэньнем няпісьменнасьці і малапісьменнасьці мала цікавяцца. Жаўвенецкі с.-савет Глускага раёну на працягу апошняга году меў 12 пленумаў, на якіх разабраў 104 пытаньні, з іх 4—культасьветнага парадку. За гэты час адбылося 25 пасяджэньняў прэзыдыуму, разгледжана 102 пытаньні, з іх культасьветнага парадку—6. Пытаньне аб зьнішчэньні няпісьменнасьці стаяла на пленуме с.-савету ў парадку інфармацыі аб адчыненьні лікпункту.

На нарадах хатнікаў у акругах пытаньне ставіцца ў парадку агульнай прапрацоўкі. Агульны крык ліквідатараў: «Няма кіраваньня, няма клапот аб іх працы».

Лікпункт працуе амаль ізалявана ад грамадзкай думкі. Месцамі бывае наадварот—«досыць шырокім зьявішчам, якое разгарнулася ў працягу зімняга часу навакол працы па зьнішчэньню няпісьменнасьці, было хуліганства. Яно вызначылася ў тым, што хуліганы разганялі зьвяртаючыхся вечарам з лікпункту слухачоў, наводзілі на іх жах, а іншы раз перашкаджалі працаваць, урываючыся нават у лікпункты і нападаючы на ліквідатараў. (Насавіцкі раён, Гомельшчына, з справаздачы за 26-27 г.».

Фінансаваньне і матар'яльнае забясьпечаньне.

Забясьпечвае сетку лікпунктаў і школ малапісьменных мясцовы каштарыс. Нязначныя сродкі адпускаюцца з культфондаў саюзу, а таксама нязначныя сродкі даюць нізавыя ячэйкі т-ва «ПН». Павялічэньне сродкаў на паасобных акругах ідзе нераўнамерна.

Па Бабруйскай акрузе ў 27-28 г. адпушчана 52,6 тыс. руб., ці 18 кап. на няпісьменнага. Па Аршанскай акрузе водпуск на 1 няпісьменнага—10 кап. у год, амаль у 2 разы менш.

Акругі не разгортваюць сеткі лікпунктаў, забясьпечанай каштарысам, некаторыя старшыні РВК (Бабруйская акруга) патрабавалі зьніжэньня асыгнаваньняў на зьнішчэньне няпісьменнасьці. Як звычай, праца па зьнішчэньню няпісьменнасьці і малапісьменнасьці ў РВК лічыцца апошня-чарговай працай у культурным будаўніцтве. У 25-26 г. па мясцоваму каштарысу па БССР адпушчана на зьнішчэньне няпісьменнасьці 119,2 тыс. руб., нескарыстана з іх 15.2 тыс. руб.; у 26-27 г.—адпушчана 300,6 т. р. з іх нескарыстана 50,2 тыс. руб.; у 27-28 г.—сродкі поўнасьцю таксама ня будуць скарыстаны.

У 25-26 г. 1 лікпункт у сярэднім каштаваў 127 руб., адзін выпускнік абышоўся—10,2 руб.; у 26-27 г.—каля 14 руб.

Адсутнічае ўзгодненасьць паміж саюзамі і органамі НКА аб скарыстаньні сродкаў, адпускаемых на зьнішчэньне няпісьменнасьці з культфондаў саюзаў. Гомельскімі саюзамі перададзена Інспэкцыі Нар. Асьветы ў 26-27 г.—3970 руб., да 1-IV-28 г. з іх скарыстана толькі 2.170 р., частка з іх патрачана не па прамому прызначэньню.

Нармальныя ўмовы для працы ў вёсцы і горадзе не забясьпечаны: часта няма газы, апалу, а ў наёмных памяшканьнях няма мэблі; асабліва гэта назіраецца ў насялковых лікпунктах. Гэтыя зьявішчы кепска адбіваюцца на працы лікпунктаў, а часам бываюць і перапынкі з-за гэтых «недарэчнасьцяў».

Выдавецтва.

У 1925 г. выдадзен лемантар: «Наша сіла—ніва да машына»—75 тыс. экз.; у 27 г. ён перадрукован—50 тыс. экз. У 1926 г. выдадзены лемантар для сельска-гасп. і лясных рабочых—«Наша сіла—саюз» і кніжка для малапісьменных—«Наша праца».

Лемантар «Наша сіла—ніва да машына»—для працы на лікпунктах нягодзен: мала матар'ялу для навучаньня чытаньню, няма мэтадычнай паступовасьці матар'ялу ад лёгкага да цяжкага, мала краязнаўчага матар'ялу, адсутнічае бытавы матар'ял, няма матар'ялу па прамысловасьці, адсутнічаюць указаньні для настаўніка. Лемантар перапоўнен нецярпімай блытанінай.

«Наша праца» таксама па матар'ялу, па шрыфту, па разьмеркаваньню матар'ялаў для вясковай школы малапісьменных няпрыгодна.

На месцы, апрача лемантару, больш ніякага матар'ялу для працы на лікпунктах няма (плякаты, карткі, малюнкі, газэты). Гэта зьявішча не дае магчымасьці разнаабразіць заняткі. У адносінах да выданьня падсобніка, масавай літаратуры, для замацаваньня пісьменнасьці—НКА не праявіў ніякай ініцыятывы.

Забясьпечаньне падручнікамі месц.

На месцы ў раёны падручнікі пападаюць, як правіла, у сьнежні-студзені, калі ўжо лікпункты працуюць 1½-2 м-цы. Некаторыя раёны вымушаны купляць дзіцячыя падручнікі для лікпунктаў. Гомельскія лікпункты пачалі працу на расейскіх лемантарох, а некаторыя (Уваравіцкі раён) працавалі без лемантароў. Лемантары ў раёны Гомельскай акругі пасланы наложаным плацяжом, у зьвязку з чым 3 раёны іх зьвярнулі. Падручнікі і літаратура ў большасьці рассылаюцца без накладных і дублікатаў, без указаньня іх кошту, у сувязі з чым на месцах да іх адносяцца, як да „дармавых“. У раёнах яны ня прыходуюцца і валяюцца ў канцэлярыях РВК. Мэтадычная літаратура з Масквы выпісваецца для раёнаў цераз канцэлярыю НКА, распакоўка і ўпакоўка яе тут затрымоўвае на доўгі час і павялічвае траты.

Працоўная сіла.

У большасьці акруг сталым ліквідатарам зьяўляецца настаўнік, за ім ідзе моладзь, скончыўшая і няскончыўшая 7-хгодкі, потым былыя настаўнікі, б. савецкія служачыя і актывісты-сяляне.

Агульны крык усіх раёнаў: „Няма мэтадычнае літаратуры“, «дайце мэтадычную літаратуру». Толькі ў сакавіку месяцы 1928 г. НКА было разаслана на месцам мэтадычнай літаратуры на 2.500 руб.

Аплата працы.

Асобныя ліквідатары атрымоўваюць у працягу 6 месяцаў па 18-20-22 р., гледзячы «па шчырасьці» акругі. Настаўніцтва, як звычай, атрымоўвае «з галавы» за наведваючага, за скончыўшага лікпункт, пры гэтым разьлік вельмі рознастайны па розных акругах—Бабруйск—5 р., Ворша—3 руб. У мінулыя гады частцы настаўніцтва не заплацілі за працу, у сувязі з чым там настаўніцтва не з ахвотай ідзе ліквідатарамі. З другога боку назіраюцца выпадкі набору на лікпункты малапісьменных замест няпісьменных з тым, каб з большым посьпехам зрабіць выпуск і атрымаць больш грошай.

Неабходна канстатаваць, што, гэтак званыя, асобныя ліквідатары сябе не апраўдалі. Сыстэма аплаты настаўніцтва «з галавы» таксама не зьяўляецца практычна правільнай у сувязі з тым, што не дае лікпункту арганізацыйнай аформленасьці і належнага аўтарытэту.

Развіцьцё сеткі лікпунктаў і школ малапісьменных

Заўважваецца значнае падзеньне колькасьці лікпунктаў т-ва «ПН» з 331 у 25-26 г. да 55—у 26-27 г., аслабленьне працы ў гарадох—замест 270 лікпунктаў у 25-26 г. застаецца толькі 67 у 26-27 г. Сетка лікпунктаў у 27-28 г. памяншаецца на 12, лік слухачоў памяншаецца таксама на 1814.

Галоўны кантынгент лікпунктаў па ўзросту—11—20 год. Жанчын на лікпунктах менш, чым мужчын.

Праца лікпунктаў.

Час працы лікпунктаў вельмі кароткі, лікпункты ў гарадох пачынаюць працу каля 1 лістапада і канчаюць 1 мая. На вёсцы заняткі пачынаюцца паміж 1 і 30 лістападам і канчаюцца паміж 1 і 15 красавіка. Прычыны позьняга адчыненьня лікпункту—недахоп лемантароў, позьняе разгортваньне працы з боку РВК, нявысьветленасьць каштарысу, занятасьць сялян на полі, у лесе, у гумне.

Мэтады ўцягненьня няпісьменных на лікпункты вельмі прымітыўны—аб'явы на сходах. РВК і сельсаветы ня думалі гэтае пытаньне пераводзіць на грамадзкія рэйкі—прапрацоўка яго на сельскіх сходах, школах, хатах-чытальнях, добраахвотных таварыствах, у зьвязку з чым лікпункт ня зьвязан з грамадзкай ініцыятывай і не падтрымоўваецца грамадзкай думкай.

Мэтады працы на лікпунктах рознастайны, ёсьць выпадкі праходжаньня лемантару па буквасkладальнаму мэтаду, амаль не сустракаецца выпадкаў мэтаду цэлых слоў. Папярэдняга складаньня вытворчага пляну працы, плянаваньня лекцыяў і вучоту працы амаль ня робіцца. У Забалоцкім лікпункце слухачы ў працягу 2-х месяцаў складаюць буквы, чытаць не навучыліся. Там працуе «скончыўшая 7 клясаў гімназіі ў м. Глуску, Бабруйскай акругі ў 1924 г.» (уласная заява ліквідатаршы).

Сувязі лікпункту і школ малапісьменных з паліт-асьветнымі ўстановамі няма, выкарыстоўваньня газэты-чытаньня, перапісваньня, складаньня канспэктаў—няма; экскурсіяў у саўгасы, на прадпрыёмствы ня робіцца, за выключэньнем некаторых выпадкаў экскурсіяў гарадзкіх школ малапісьменных.

Сувязі школы сацвыхаваньня з лікпунктам няма. У зьвязку з такой пастаноўкай працы заняткі праходзяць суха, нудна, аканчваюць лікпункты 40—50 проц. наведваючых. Бывае адсеў яшчэ большы. Па Глускаму раёну Бабруйскай акр. у 26-27 г. навучалася на лікпунктах 632 чал., а скончыла—163; па Стара-Дарожскаму з 497 чал. скончыла—168. У Дабрушскай фабрычнай школе ў пачатку году хадзіла ў 1-ую групу 90 чал. малапісьменных рабочых, а на I-IV—засталося 23, у другую групу—хадзіла 73, а засталося—34. Застаўшыяся—у большасьці—утрыманцы і актывістыя.

Інструкцыйныя лікпункты ў сучаснай сваёй пастаноўцы не апраўдалі мэты свайго існаваньня.

Адсутнічае дапамога з боку паліт-асьветных устаноў і школ сацвыхаваньня ліквідаваўшаму няпісьменнасьць скарыстаць набытую грамату, прылажыць яе на практыцы ў гаспадарцы ці ў грамадзкай працы, у сувязі з чым грамата не замацоўваецца, не разьвіваецца, а наадварот — забываецца і былы няпісьменны становіцца зноў няпісьменным (рэцыдыў). Гэтае зьявішча адбіваецца на агульным наведваньні лікпунктаў і на яго працы. Каэфіцыэнт карыснасьці лікпункту ў сучаснай яго пастаноўцы надзвычайна нізкі (16—18 проц.).

Г. Брыгневіч.

ЗАКОНЫ І ЗАГАДЫ УРАДУ БССР.

ПАСТАНОВА САВЕТУ НАРОДНЫХ КАМІСАРАЎ БССР

[illegible]

10. Запрапанаваць Народнаму Камісарыяту Гандлю БССР устанавіць парадак бесперашкоднага атрыманьня ад Інстытуту Беларускай Культуры [illegible] тым, каб вынікі іх магді быць скарыстаны і на 1-й Усебеларускай Выстаўцы сельскай гаспадаркі і прамысловасьці.

[illegible] вікоў Інстытуту па прыкладных навуках шляхам прыцягненьня адпаведных асоб.

Старшыня СНК БССР М. Галадзед.
Нам. Кіраўніка Спраў СНК і Эканам. Нарады БССР Н. Уграў.
16 мая, 1928 г. г. Менск.

ПАСТАНОВА Савету Народных Камісараў БССР

[illegible]

Кіраўнік Спраў Савету Народных Камісараў і Эканамічнай Нарады БССР М. Мароз.
30 красавіка 1928 г. г. Менск.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ Совета Народных Комиссаров БССР

[illegible]

Председатель Совета Народных Комиссаров БССР Н. Голодед.
Управляющий Делами Совета Народных Комиссаров и Экономического Совещания БССР М. Мороз.
30 апреля 1928 г. г. Минск.

ДАРОГУ БУЙНАМУ ЗЯРНЯЦІ.

СЁЛЕТА ЗРОБЛЕНЫ ЎМОВЫ З 7 ДАСЬЛЕДЧЫМІ СТАНЦЫЯМІ НА РАЗЬВЯДЗЕНЬНЕ СЭЛЕКЦЫЙНАГА НАСЕНЬНЯ. САРТАВОЕ НАСЕНЬНЕ ПРАЗ 5 ГОД ПАВЯЛІЧЫЦЬ СЯЛЯНСКІ ЎРАДЖАЙ НА 5 МІЛЁНАЎ Р.

У нас, у Б. С. С. Р. праводзіцца значная праца па сорта-вывучэньні, сорта-прабаваньні і вывядзеньні новых стандартных сортаў.

Па прыблізных падліках распаўсюджваньне сэлекцыйных сартоў насеньня павінна павысіць каштоўнасьць ураджаю нашага сялянства пры пятай рэпрадукцыі (пасьля пятай зьмены засеву сэлекцыйнага насеньня) на 5 мілёнаў руб.

Дзеля гэтага Эканамічная Нарада пры СНК БССР нядаўна выдала пастанову, паводле якой уся гаспадарчая праца па сартавому насеннаводзтву і яго распаўсюджваньні праводзіцца праз дасьледчыя станцыі, савецкія гаспадаркі і сельска-гаспадарчыя каапэратывы на дагаворных умовах. Першую рэпрадукцыю сэлекцыйнага насеньня праводзяць 7 дасьледчых вопытных станцый БССР, другую і трэцюю—савецкія гаспадаркі, а сельска-гаспадарчая каапэрацыя праводзіць далейшае разьвядзеньне сартавога насеньня праз калектыўныя і іншыя гаспадаркі.

На гэтых станцыях будзе праводзіцца сортапрабаваньне, сортавывучэньне і выяўленьне новых стандартных сартоў збожжа на 81 гэктары пахаты; з гэтай колькасьці 69 гэктараў будзе занята пад першую рэпрадукцыю жыта („Пяткускае“), пшаніцы-азімкі № 2453, аўсу («Пяткускі»), ячменю («Залаты»), вікі яравой, вікі-азімкі і канюшыны («Перамская»).

Увесну 1929 году станцыя павінна здаць для другой рэпрадукцыі насеньне яравых расьлін, а ўвосень—азімыя (жыта 250 цэнтн., пшаніцы-азімкі 37 цэнтн., аўсу 84 цэнтн., ячменю 116 цэнтн., вікі яравой 58 цэнтн., вікі-азімкі 21 цэнтн., і канюшыны „Перамскай“ 15 цэнтн.).

Кармавыя караняплоды і гародныя культуры будуць разводзіцца Віцебскай дасьледчай станцыяй і Беларускім Аддзяленьнем Усесаюзнага Інстытуту прыкладной батанікі і новых культур. Віцебская дасьледчая станцыя сёлета займае пад сартавыя насеньні 10 з пал. гэктараў. Тут будзе разводзіцца турнэпс, морква, бручка, капуста і інш. Беларускае аддзяленьне Усесаюзнага Інстытуту праводзіць першую рэпрадукцыю аўсу „Залаты дождж“—10 гэктараў, ячменю «Залаты»—10 гэкт., вікі яравой «Калібры», кармавых буракоў, сталовых буракоў, цыбулі, капусты, агуркоў, гароху, фасолі і розных бабоў.

Цэнтральная бульбяная станцыя будзе праводзіць разьвядзеньне сартавой бульбы. Сёлета на станцыі занята 14 гэкт. пад бульбу «Вольтман». Турская дасьледчая станцыя павінна правесьці першую і другую рэпрадукцыю насеньня лугавых траў. Першая рэпрадукцыя займае 30 гэкт. (засеяна летась). Другая рэпрадукцыя—122 гэкт. Да 1932 г. павінна быць падрыхтавана для мэліярацыйных т-ваў 262 тысячы кілё лугавога насеньня для засеву 1000 гэкт. Станцыя будзе разводзіць канюшыну швэдзкую, канюшыну белую, аўсяніцу лугавую, цімафейку лугавую і інш.

Апрача досьледаў, якія будуць праводзіцца на дасьледчых станцыях, сёлета разаслана 1200 пакетаў для калектыўнага сортапрабаваньня ў сялянскіх гаспадарках, якія зьяўляюцца членамі Інстытуту сялян-дасьледчыкаў.

Праца дасьледчых станцый за апошнія 2 гады паказала, што авёс «Залаты Дождж» мае больш грунту для разьвядзеньня ў паўднёвых раёнах, авёс «Перамога»—у паўночных раёнах, авёс «Пяткускі»—на пяскох.

Найбольш устойлівымі трэба лічыць: ячмень «Залаты» і «Лебядзіная шыя» з азімых сартоў: жыта «Пяткускае», пшаніцу-азімку № 2453; з караньплодаў—буракі „Экендорфскія“. Зразумела, што ў далейшым будзе праводзіцца падбор тых сартоў насеньня, якія зьяўляюцца ўстойлівымі і трывалымі ў умовах нашага клімату.

Зараз у нашых савецкіх гаспадарках занята пад сартавое насеньне 4035 гэкт. розных палявых культур. Апроч гэтага, ёсьць заяўкі ад савецкіх гаспадарак яшчэ на 9 тысяч гэкт. розных культур. С.-г. каапэрацыя і пасялковыя т-вы сёлета засеюць 4400 гэкт. сартавых пасеваў.

Зараз мы стаім перад пытаньнем утварэньня сваёй уласнай станцыі па распаўсюджваньні пясчаных культур: лубіну, пялюшкі, сэрадэлі, бо Новазыбкаўская станцыя парушыла дагавор на разьвядзеньне гэтых культур.

Да 1933 г. с.-г. каапэрацыяй будзе занята звыш 61 тыс. гэкт. пад сартавое насеньне. Дзеля гэтага Белсельсаюз павінен ужо паклапаціцца, каб вызначыць спэцыяльны штат для кіраваньня гэтай справай.

Калі будуць пабудаваны ільна-апрацоўчыя заводы.

Урад БССР узяў цьвёрды курс на распаўсюджваньне тэхнічных культур, асабліва лёну. Дзеля пашырэньня гэтай галіны сельскай гаспадаркі Наркамзем БССР у першую чаргу пастанавіў правесьці земляўпарадкаваньне ў ільнаводных раёнах; арганізуецца цэлая сетка пунктаў па апрацоўцы лёну; мінэральнае ўгнаеньне ў першую чаргу выдаецца пасеўшчыкам лёну і г. д.

Усё гэта робіцца дзеля таго, што ільна-прадзільная прамысловасьць у нас разьвіваецца і нам трэба забясьпечыць яе добра апрацаваным валакном. Апроч гэтага, добра апрацаванае на ўдасканаленых мэханізаваных заводах валакно значна павысіцца ў цане на замежных рынках.

У сувязі з гэтым сёлета пастаноўлена пабудаваць у БССР 2 ільна-апрацовачныя мэханізаваныя заводы. На гэту справу асыгнаваны ўжо сродкі, вызначаны краіны і месца для іх пабудовы. Белсельтрэсту заставалася толькі скласьці праэкты заводаў і прадставіць іх у Дзяржплян на зацьверджаньне.

Сёньня ўжо чэрвень; ужо два месяцы мінулі будаўнічага сэзону, а пабудова заводаў ня толькі не пачалася, а нават праэкты яшчэ не гатовы, і калі іх падрыхтуе Белсельтрэст,—невядома.

Пакуль Белсельтрэст расчухаецца, наблізіцца восень, а тады будаўніцтва заводаў пойдзе на скорую руку—цераз пень-калоду. Зразумела, што пры гэтым будзе нароблена і шмат памылак.

Белсельтрэст даўно ведаў, што заводы будуць будавацца; ужо прайшоў значны час, як сродкі на будаўніцтва вызначаны, а Белсельтрэст, відаць, чакаў нейкага цуда.

Усё-такі цікава, калі-ж распачнецца пабудова ільна-апрацоўчых заводаў?

ХРОНІКА.

Разьвіцьцё прамысловасьці па перапрацоўцы с.-г. сыравіны.

У акрпляне разглядалася пытаньне разьвіцьця прамысловасьці па перапрацоўцы с-г. сыравіны ў калектыўных гаспадарках і сав. гаспадарках, прычым на бліжэйшыя пяць год намечана пабудаваць у саўгасах 2 крахмальныя заводы—адзін у саўгасе «Хорпуць», другі—у Пракопаўцы. Адзін вінзавод у Астраглядах, Хойнікскага раёну, 2 млыны: у Буда-Кашалёўскім і Уваравіцкім раёнах, 5 заводаў па выпрацоўцы сыру ў розных паселішчах акругі і два ільна-апрацовачныя пункты ва Уваравіцкім і Хойнікскім раёнах.

У калгасах за той-жа перыяд намечана пабудаваць 3 крахмальныя заводы, 3 пладасушылкі, завод па апрацоўцы садавіны і 7 заводаў па выпрацоўцы сыраў. Апроч таго, па лініі малочнай каапэрацыі намячаецца арганізаваць 328 масларобчых арцеляў і пабудаваць 42 сыраварныя заводы. На лініі с-г. каапэрацыі ствараюцца вытворчыя каапэрацыйныя ячэйкі і такім чынам намечаная сыравінная база для адзначаных прадпрыемстваў будзе забясьпечана.

Тэатральныя навіны.

Да пастаноўкі БДТ-2 п'есы «Калі сьпяваюць пеўні».

15-га чэрвеня БДТ-2 ставіць п'есу Юр'іна „Калі сьпяваюць пеўні“. У гэтай п'есе БДТ-2 выпукляе вострыя сацыяльныя моманты сучаснасьці на буржуазным Захадзе. У ёй характарызуюцца нерастанныя сымпатыі рабочых Захаду да Савецкага Саюзу і да будаўніцтва сацыялізму, якое ўбачылі ў нас сваімі вачыма рабочыя далегацыі Нямеччыны.

Новыя пастаноўкі БДТ-2.

У наступным тэатральным сэзоне БДТ2 рыхтуе да пастаноўкі п'есу Зарэцкага «Віхор на балоне», п'есу «Зарава» з часоў грамадзянскай вайны і п'есу Лебядзінскага. Апроч таго, т. Ільлінскі канчае п'есу пад назваю „Перад сьвітаньнем“, у якой адбіваюцца цяжкі барацьбы за калектыўнае будаўніцтва ў нашай вёсцы.

Дзе будзе працаваць БДТ-2.

20-га чэрвеня БДТ-2 канчае свой сэзон у Менску. Новы тэатральны сэзон тэатр распачне ў Магілеве. Другую палову сэзону тэатр мае правесьці ў Гомелі і Віцебску.

Падрыхтоўка новых актораў.

БДТ-2 пачынае з наступнага тэатральнага сэзону падрыхтоўку актораў са складу найбольш выяўленых прадстаўнікоў рабочых і сялянскіх тэатральных гурткоў. Усяго мае быць набрана 5-7 асоб (мужчыны), якія будуць працаваць стала пад кіраўніцтвам тэатральнай рэжысуры.

Гэта дасьць магчымасьць папаўняць сваімі сіламі патрэбныя акторскія кадры.

Мясцком не сачыць за выкананьнем каляктыўнага дагавору.

Прайшло ўжо каля пяці месяцаў, як месцком саюзу Працасьветы заключыў дагавор з РВК.

Догавор надта добрая штука, калі [illegible] грошы, але гэты пункт, аднак ня выканан. Усе настаўнікі вясковых школ ужо даўно атрымоўваюць кватэрныя грошы, а малодшы канцэнтр не. Мясцком [illegible]

[illegible]

Г. Шумілаў.

15 міл. руб. на будаўніцтва па Лесбелу.

[illegible] спэкцыйны 5-цігадовы плян капітальнага будаўніцтва Лесбелу. Гэты плян прадугледжвае капітальнае будаўніцтва на суму 15307000 руб.

Гэтыя сродкі будуць адпушчаны ў наступным парадку: у 1928-29 г.—3855000 р.; у 1929-30—2087500 р.; у 1930-31—2210000 р., у 1931-32—3205000 р. і ў 1932-33 — 3950000 руб.

Самае буйнае будаўніцтва мае быць праведзена ў 1928-29 г. на Бабруйскім дрэваапрацоўчым камбінаце. На гэта будзе расходавана 1333000 руб. Да 1 сакавіка 1929 г. будуць гатовы ўсе цэхі заводу, апроч бачарна-стружачнага, які мяркуецца закончыць да 1 кастрычніка 1929 г.

Значнае месца ў будаўніцтве займае арганізацыя вытворчасьці гнутай мэблі ў Бабруйску. Гэта вытворчасьць арганізуецца дзеля таго, каб забраць у яе лішнюю рабочую сілу і выкарыстаць вольныя будынкі і машыны бабруйскага заводу, які ўжо вызначан да спыненьня. Арганізацыя гэтай вытворчасьці будзе каштаваць 120000 р.

На арганізацыю мэханічнай вытворчасьці капылоў у Гомельшчыне мяркуецца адпусьціць 165000 р. У гэтым ёсьць вялікая патрэба, бо попыт на мэханічныя капылы велізарны, а сыравая база дазваляе разгарнуць гэту вытворчасьць як найшырэй.

Ва ўсіх плянуючых органах даўно [illegible] дове ў БССР фабрыкі на вырабу драўлянага паркету. Гэта пытаньне ўжо насьпела. Прамплян ВСНГБ своечасова апрацаваў кантрольныя лічбы для гэтай пабудовы, а прэзыдыум ВСНГБ унёс іх у 5-цігадовы плян капітальнага будаўніцтва Лесбелу. Арганізацыя гэтай вытворчасьці будзе каштаваць 155000 р. Гэта вытворчасьць у БССР рэнтабельная і дае магчымасьць выкарыстаць звольненую рабочую сілу.

Да буйных работ па капітальным будаўніцтве Лесбелу належаць яшчэ:

Пачатак пабудовы заводу абозных дэталяў — 300000 р., абсталяваньне сушылак на заводах «Калектыўная Праца» і імя т. Томскага—400000 р., гэта дасьць нашым будаўнічым арганізацыям магчымасьць атрымліваць для будаўнічых работ сухія лесаматар'ялы, арганізацыя мэханічнай вывазкі дрэва з лесу, закупка для гэтай справы 10 трактараў і прыстасаваньне дарог для мэханічнай вывазкі—250000 руб., па пабудову ў Рагачове вялікай фабрыкі па вырабу гнутай мэблі—317000 р. і шмат іншых работ.

Сродкі вызначаюцца вялікія. Трэба, каб ад сродкаў і працы была карысьць. Трэба аднесьціся да капітальнага будаўніцтва з найбольшай увагай і сур'ёзнасьцю, загадзя падрыхтаваць пляны і праэкты пабудовак, каб пасьля ня было ніякіх затрымак у ходзе будаўнічых работ.

С. Аз.

Пашырэньне сеткі пэдтэхнікумаў.

У бліжэйшыя пяць год Наркамасьветы мяркуе пашырыць сетку пэдагагічных тэхнікумаў на 2 пэдтэхнікумы. У 1928-29 годзе мяркуецца адчыніць новы пэдтэхнікум у г. Слуцку і ў 1929-30 г.—у г. Рэчыцы. Правядзеньне ў жыцьцё ўсеагульнага навучаньня вымагае павялічэньне выпуску новых пэдагогаў, а таму Наркамасьветы мяркуе паступова павялічваць лік раўналежных курсаў у пэдтэхнікумах. Зараз па ўсіх пэдтэхнікумах разам з раўналежнымі групамі існуе 77 курсаў, а ў 1931-32 годзе будзе 124 курсы.

Адчыненьне іпадрому ў Менску.

У канцы ліпеня ў Менску будзе адчынен іпадром з удзелам лепшых коняй-бягуноў ад усіх акруг БССР.

Зараз у акругах праводзяцца спаборніцтвы для выяўленьня лепшых рысістых коняй.

Агляды рабочых на прадпрыемствах.

Нар. Кам. Аховы Здароўя запрапанаваў усім акруговым інспэктарыятам Аховы Здароўя праводзіць перыядычныя агляды рабочых, працуючых на прадпрыемствах, якія шкодна адбіваюцца на здароўі.

У першую чаргу запрапанавана правесьці ў абавязковым парадку пэрыядычныя агляды на скураным, драбджавым і піваварным заводах у Віцебску, на папяровай фабрыцы «Гэрой працы» і скураным заводзе «Пралетары» [illegible]

[illegible]

Загатоўка сел.-гасп. машын.

[illegible]

Страхаваньне ад стыхійных няшчасьцяў.

[illegible]

(дадатковае і дабраахвотнае).

Па БССР гэта новая адказнасьць Дзяржстраху патрабуе павялічэньня страхавых прэмій з 75 да 80 кап. (са 100 р. страхсумы).

Выпуск мэдфаку БДУ.

16 чэрвеня адбудзецца 3-ці выпуск мэдыцынскага факультэту Беларускага Дзяржаўнага Унівэрсытэту. Будзе выпушчана 136 новых дактароў. Апроч таго, увосень будзе выпушчана яшчэ 50 дактароў.

Усе скончыўшыя будуць накіраваны, галоўным чынам, у вучастковыя і раённыя бальніцы.

10 новых дактароў будуць застаўлены пры Беларускім Дзяржаўным Унівэрсытэце ў якасьці асьпірантаў і ардынатараў.

Менскі дзень.

7500 руб. на электрыфікацыю адпусьціла праўленьне Белсельбанку Бабруйскаму акруговаму сельска-гаспадарчаму крэдытнаму таварыству на электрыфікацыю. Гэтыя сродкі дадзены для абсталяваньня электрастанцыі ў м. Парычах. Станцыя будзе абсталёвана пры адным з тэхнічных прадпрыемстваў мястэчка.

Абменны пункт з 15 мая арганізуецца пры Менскай паштова-тэлеграфнай канторы для абмену мясцовай службовай карэспандэнцыі паміж дзяржаўнымі ўстановамі і арганізацыямі. Арганізацыя гэтага абменнага пункту дасьць магчымасьць палепшыць зносіны паміж дзяржаўнымі ўстановамі.

СУД.

ПАДПАЛЬШЧЫК.

21 жніўня 1927 г. грамадз. вёскі Турэц, Сьмілаўскага раёну, Хвёдар Арцёмаў Пыж пад «мухай» варочаўся з м. Сьмілавіч дамоў.

Па дарозе Пыж успамінаў усе здарэньні, якія толькі былі ў яго жыцьці. Асабліва Пыжу ўспаміналася калядная вечарынка, на якой ён паспрачаўся з аднавяскоўцам Мітрафанам Пыжам і атрымаў ад яго добрую аплявуху.

— Ну, што я за чалавек, калі гэткую крыўду дараваў Мітрафану! Гэта-ж проста сорам. Хай-бы дзе, а то на вечарынцы, ды яшчэ ў прысутнасьці дзяўчат.

Падаўшыся яшчэ з вярсту і глянуўшы назад, Хвёдар Пыж убачыў далёка вораву.

Тут у Пыжа адразу naўстала думка адамсьціць Мітрафану Пыжу падпалам. Калі Хвёдар Пыж падышоў да вёскі, вакол была мёртвая цішыня.

Абмацаўшы кішэні і дастаўшы пачак запалкаў, Хвёдар Пыж падышоў да гумна Мітрафана і запаліў страху.

Чырвоны певень загуляў па страсе. Хвёдар Пыж кінуўся ўцякаць, і схаваўся ў канаплях поруч з пажарам. Пажарная дружына і сяляне мігам зьбегліся на пажар. Агонь шырока асьвяціў гарод і канаплі, дзе ляжаў Хвёдар Пыж, прытаіўшы дух. Калі сяляне беглі на пажар, дык наткнуліся на падпальшчыка і ён быў затрыман.

Гумно са ўсім скарбам згарэла ўшчэнт. Страты—звыш 1000 р.

Менскі акруговы суд прыгаварыў Хведара Пыжа на пяць год зьняволеньня з суровым адмежаваньнем. Дастасаўшы амністыю ў адзнаку 10 гадавіны Кастрычнікавае рэвалюцыі, суд скараціў пакараньне яму напалову.

Д. Кастроў.

Справачны аддзел.

КАТЫРОЎКА ПАЗЫК.

(НА 2-VI 1928 г.).

Абл. 1 дзярж. паз.—прад. 4—56, куп. 4—54.

Абл. 2 дзярж. паз.—прад. 5—05,5, куп. 5—03.

Абл. 2 сял. паз.—куп. 5.

Абл. 3 сял. паз.—прад. 5—02, куп 4—00.

Абл. 10 кр. паз. 27 г.—прад. 25—43 куп. 25—38.

Абл. дзярж паз. 1926 г.—прад. 120, куп. 118.

Абл. 12 проц. дзярж. паз.—прад. 100—08, куп. 100—03.

Абл. 6-проц. паз. індустр.—прад. 24—51, куп. 24—41.

ШАХМАТЫ № 12.

3-IV—1928 г.

Пад рэдакцыяй А. Каспэрскага.

Эцюд Мазэля—Менск; друкуецца першы раз

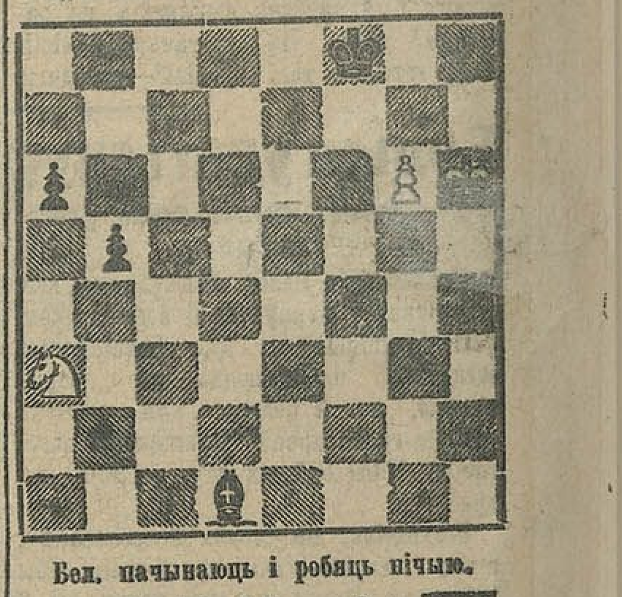

Бел. пачынаюць і робяць нічыю.

Бел—Кр h6, Ка3, п. g6.

Чорн.—Кр f8, Cd1, п. п. а6, b5

Даем вынік між прафсаюзных спаборніцтваў па шахматах:

1) Савгандальслужачых+41, 2) Мэдпрацаўнікі+35½, 3) Чыгуначнікі+35, 4) Дрэваапрацовачнікі+32½, 5) Друкары+29½, 6) Харчавікі+20, 7) Працаўнікі зямлі і лесу+18, 8) Транспартнікі+18, 9) Нарсувязь+18, 10) Мэталісты+15½ 11) Гарбары+11.

Агулам спаборніцтвы прайшлі добра, не гледзячы на тое, што каманды саюзаў будаўнікоў, нарпіт, тэкстыльшчыкаў і хэмікаў зьняты за неакуратную гульню.

Менск. У малым чэмпіянаце прымае ўдзел 16 шахматыстаў, гуляюць у 2-х групах: І група—на першым месцы Валентыновіч, Бэрман, Кацнэльсон; ІІ група—Дакшыцкі, Насьпюшонак, Хігеровіч, Вечар.

Пасьля малога чэмпіянату пачнецца агульнагарадскі з удзелам—Розэнталя, А. Каспэрскага, Блюмбэрга, Шукевіча, Гаўкбэрга, Лапідуса, Майзэля Г. Кузьмінскага, Левіна, Біндлера, Мазэля і па 2 пераможцы ад групы малога чэмпіянату.

Заўтра а 6 гадзіне ўвечары ў садзе „Прафінтэрн“—сэансы адначасовае гульні: па шахматах А. Каспэрскага і па шашках Прэсмана; перад пачаткам сэансаў даклад Каспэрскага аб посьпехах масавай шахпрацы.

На апошнім пасяджэньні прэзыдыуму ВСФК Беларусі пастаноўлена шахматна-шашачны зьезд правесьці ў Менску ў першай палове верасьня. Выдзелена камісія пад кіраўніцтвам Шукевіча-Трацьцякова.

Паштовая скрынка.

Тав. Васілеўскаму (Ворша)—Газэту высылаем у лік ганарару з 1 чэрвеня да 31 сьнежня.

Адказны рэдактар М. КУДЗЕЛЬКА

Апавяшчэньні.

ДОМ АСЬВЕТЫ.

2 чэрвеня а 10 гадз. раніцы ў файэ дому Асьветы адбудзецца канфэрэнцыя настаўнікаў 3, 4 груп.

Прысутнасьць настаўнікаў памянёных груп абавязкова.

ДА ВЕДАМА БЕСПРАЦОЎНЫХ.

З 5-га чэрвеня работа ў сэкцыях вытворчае працы і падросткаў будзе праводзіцца з 2 гадзін дню.

Яўка (перарэгістрацыя) беспрацоўных у чэрвені месяцы будзе праводзіцца па новаму расклаgу, вывешанаму ў памяшканьні Біржы—для неатрымліваючых дапамогі па беспрацоўі з 11 да 18 чэрвеня, а для атрымліваючых дапамогу з 29-га чэрвеня па 7-ае ліпеня.

— 2-га чэрвеня ў 12 гадзін дню ў памяшканьні сэкцыі падросткаў адбудзецца агульны сход беспрацоўных падросткаў.

ГАБІНЭТ ПАЛІТАСЬВЕТПРАЦЫ.

— Даводзіцца да ведама ўсіх, хто жадае падрыхтоўвацца для паступленьня ў школы рабочай моладзі і ў школы ўзвышанага тыпу, што пры габінэце (Ракаўская, 2) з 28 мая гэтага году адчынена па панядзелках, серадах і пятніцах з 6 да 8 гадзін вечара кансультацыя для падрыхтоўкі ў вызначаныя школы.

ЗБОР ВЭЛЁСЫПЭДЫСТАЎ.

У нядзелю, 3 чэрвеня, а 10 гадз. раніцы, у Доме Чырвонай арміі адбудзецца АГУЛЬНЫ СХОД УСІХ ВЭЛЁСЫПЭДЫСТАЎ—членаў прафсаюзаў і камсамольцаў па пытаньні аб арганізацыі КАМАНДЫ САМАКАТЧЫКАЎ Осо-Авіяхім.

МЕНСКІ АКР. САВЕТ ОСО-АВІЯХІМУ.
МЕНСКІ АКР. КАМ. ЛКСМБ.

КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА».	З аўторка, 29 мая—грандыёзнае адчыненьне тэатру „МЮЗІК-ХОЛЛ“. У праграме—лепшыя расейскія і замежныя атракцыёны. Падрабязнасьці ў афішах.
КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА“.	Толькі 3 дні 1, 2 і 3 чэрвеня—замежны мастацкі фільм „ДАЧКА ДВУХ БАЦЬКОЎ“. Кіно-раман у 7 частках. Звыш праграмы—спатканьне М. Горкага ў Негарэлым і ў Менску.
КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».	„СТЭНЛЕЙ У НЕТРАХ АФРЫКІ“. 2 сэрыі за адзін сэанс. На 1-шы сэанс—усе білеты па 25 кап. Пачатак роўна ў 6 гадз. 30 хв.
КІНО «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ».	З прычыны вялікага посьпеху яшчэ 3 дні—1, 2 і 3 чэрвеня—грандыёзная праграма: 1. „КНЯЖНА МЭРЫ“—у 8-х частках. 2. „Б Э Л А“—у 7-х частках. Толькі 2 сэансы. Пачатак 1 сэансу а 7 гадз., 2—а 10 гадз.

НА ЧЭРВЕНЬ СЬПЯШАЙЦЕСЯ ПАДПІСАЦЦА НА ЧЭРВЕНЬ
на самую папулярную распаўсюджаную беларускую
ГАЗЭТУ
„САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ“
Орган Ц. В. К. Б. С. С. Р.
ЧАТЫРЫ РАЗЫ Ў МЕСЯЦ РАЗАМ З ГАЗЭТАЙ ПАДПІСЧЫКАМ РАССЫЛАЮЦЦА БЯСПЛАТНА ДАДАТКІ.
ПАДПІСНАЯ ПЛАТА:
На 1 месяц — 90 к. | На 3 м-цы 2 р. 70 к.
» 2 м-цы 1 р. 80 к. | „ 6 м-цаў 4 р. — к.
На год 8 р. — к.
ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА: у Менску—у канторы газэты рог вуліц Ленінскай і К. Маркса; у правінцыі—упаўнаважанымі канторы і ўсімі паштова-тэлеграфнымі аддзяленьнямі і аддзяленьнямі Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва.

Галоўлітбел 302.

1-я Дзяржаўная друкарня.